

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inzerati petič vrst do Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESIČENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Razvoji dogodkov v Rumuniji

V rumunskih vladnih krogih ne prikrivajo več prihoda nemške vojske — Novi nemški transporti s protiletalskimi in protitankovskimi topovi — Glavni stan nemških čet je v Bukarešti

Bukarešta, 9. okt. s. (Reuter) Reuterjev dopisnik izve, da so oddelki nemške vojske, ki pridejo v Rumunijo, sedaj pravkar na poti, in sicer potujejo z ladnjami po Dunavu. Oddelki so opremljeni s tanki, protiletalskimi in protitankovskimi topovi. Med nemškimi vojski so tudi letalci.

V rumunskih vladnih krogih sedaj ne daje več prihoda nemške vojske.

Bukarešta, 9. okt. s. (Reuter) Včeraj popoldne je prišlo v Rumunijo 4500 nemških vojakov. Kakor je bilo uradno sporočeno, odhajajo ti oddelki na stražo na rumunska petrolejska polja, deloma pa bodo porabljeni kot instruktorji za rumunsko vojsko.

Bukarešta, 9. okt. s. (Reuter) Nemški vojski, ki so včeraj prestopili madžarsko mejo, so s posebnimi vojski prispeli v Sidiu (Hermannstadt) in Sighisoara (Schössburg) v Transilvaniji. Nemško vojaštvo je v polni vojni opremi.

V dunavsko luko Giurgiu sta dospeli dve nemški tovorni ladji, ki sta pripeljali velike množice protiletalskih topov. Vsi so bili takoj naloženi na vlake in odpeljeni v rumunsko petrolejsko ozemlje.

Prav tako so dospeli v Rumunijo iz Nemčije posebni stroji za povečanje rumunskih letališč.

Glavni stan nemških čet v Rumuniji ima svoj sedež v Bukarešti.

Angleške domneve

London, 8. okt. s. (Reuter) »Daily Telegraph« komentira dogodke v Rumuniji in pravi, da so vodilni nemški krogi sedaj zopet v toliko spremenljivi svoje narče, da so se povrnili k prvotni ideji urečitve južnovzhodnih evropskih vprašanj pred velikim napadom na Anglijo. Nemčija si sedaj skuša očitno zagotoviti predvsem dovoz petroleja in žita z jugovzhoda, dalje pa ima po mnenju lista morda še načrte za nadaljnji prodor proti vzhodu.

List pravi, da so nemški vodilni krogi po zlomu Francije najprej računali, da je mogoče Anglijo s hitrim udarcem takoj uničiti. Sedaj pa je naprimernejši čas za invazijo Anglije že minil, letalske operacije so stale ogromne množice bencina in niso prinesle zaželenega uspeha.

London, 9. okt. s. (Ass. Press) Glavni urednik revije 19. Century in znani poznavalec razmer v Vzhodni Evropi Voytte komentira prihod nemške vojske v Rumunijo. Pravi, da je treba s končno sodbo o razvoju dogodkov še počakati, eno pa je že sedaj gotovo, da nemška vojska gotovo ne prihaja v Rumunijo zato, da bi spravila Rumunijo pod popolno nemško kontrolo, ker to z ozirom na prijazno stališče rumunske vlade do Nemčije niti ne bi bilo potrebno. Voytte izraža mnenje, da ima sicer morda prihod nemške vojske tudi namen, da si zagotovi Nemčija za vsak primer dobavo petroleja in žita iz Rumunije, da pa je najbrže glavni namen prihoda drugod in da pomeni najbrže začetek nove nemške akcije v Vzhodni Evropi.

Voytte pravi, da si ni mogoče drugače razlagati, zakaj prihaja po Dunavu v Rumunijo že nekaj časa neprestano vojaški material, kakor n. pr. protiletalski in protitankovski topovi itd. Ni si mogoče misliti, da bi s toliko množinami vojnega materiala hoteli Nemci braniti samo petrolejske vrelce pred angleškimi sabotirji. Zato smatra Voytte, da se s prihodom nemških čet v Rumunijo začne nova, peta kampanja v sedanjih drugi svetovni vojni. Kot prvo kampanjo iznačuje Voytte vojno na Poljskem, kot drugo vojno na Norveškem, kot tretjo vojno na Nizozemskem, v Belgiji in v Franciji, kot četrto fazo pa bitko za London, ki je sedaj še v teku.

Glede točnih ciljev, kam naj bi se nemška ekspanzija iz Rumunije obrnila dalje, se Voytte ne izraža določno, pravi pa, da je pričakovati kmalu novih dogodkov. Voytte se zdi verjetno, da bi v vsakem primeru zapletljajev na vzhodu bila prizadeta tudi Grčija. Glede Turčije pravi Voytte, da je v težavnem položaju, ker ima zelo majhno vojno brodogradnjo, pač pa je turška kopna vojska izvrstna. Turški odnosi na Rusijo so dobri in tudi odnosi z Nemčijo niso slabi.

Glede Bolgarije pravi Voytte, da zaenkrat nima nadaljnjih teritorialnih ambicij razen morda zahteve po dostopu na Egejsko morje. Simpatije bolgarske vlade in vladajočega razreda na strani Nemčije, simpatije naroda pa so za Rusijo.

Kaj pa Rusija in Turčija?

London, 9. okt. s. (Reuter) V zvezi s prihodom nemške vojske v Rumunijo pravi »Timesov« vojaški dopisnik, da vzbuja posebno zanimanje vprašanje, kako bosta na ta dogodek reagirali Rusija in Turčija. Ustanovitve nemškega vojaškega letališča v Floistiju mora Turčija smatrati kot grožnjo, saj je samo 300 milj zračne črte oddaljeno od Carigrada in 500 milj od Ankare.

Curih, 9. okt. i. »Basler National Zeitung« javlja iz Moskve, da so vest o prihodu nemških čet v Rumunijo sprejeli v Kremliju z največjo pozornostjo. Sicer prevladuje mnenje, da je bila Moskva o tem obveščena, vendar ne konzultirana.

Madžarske informacije

Curih, 9. okt. i. Budimpeštanski dopisnik »Baseler Nachrichten« objavlja poročilo »Pester Lloyd« o navzočnosti nemških čet v Rumuniji, češ, da je Nemčija napravila s tem simboličen akt, s katerim želi pokazati, da imajo njena jamstva drugo vrednost kakor angleška.

List »Magyar Nemzet« pa ugotavlja, da je bila nemška vojska iz treh razlogov poslana v Rumunijo in sicer: 1. za izobrazbo rumunske vojske, 2. za zavarovanje rumunskih petrolejskih virov proti sabotirji in 3. za pomoč pri utrjevanju obal Črnega morja, ker je nevarnost, da dobi angleško brodogradnjo svobodno prehod skozi Dardanele.

Italijansko tolmačenje

Rim, 9. okt. i. Vest o prihodu nemških čet v Rumunijo je izzvala v Rimu veliko zanimanje. Zanimivo je, da službeni krogi niso v tem pogledu dali nikake izjave in

tudi italijanske radijske postaje niso ničesar objavile. Italijanski tisk na neopaznem mestu prinaša samo kratko vest in citira uradni demanti rumunske telegrafске agencije.

Listi v glavnem poudarjajo, da je bil že popreje med Rumunijo in Nemčijo dosežen sporazum, na podlagi katerega bo Nemčija poslala v Rumunijo gotovo število vojske in oficirjev, da instruirajo rumunsko vojsko. Zdej je ta nemška vojska, katere namen je res poučevati rumunsko vojsko, že v Rumuniji. Prav tako bo večje število rumunskih oficirjev in podoficirjev poslanih v Nemčijo. Italijanski tisk poudarja, da je Rumunija v ekonomskem in vojaškem pogledu vezana na državi osi.

Angleški poslanik zahteva pojasnila

Bukarešta, 9. okt. s. (Reuter) Po nalogu angleške vlade je angleški poslanik v Bukarešti sir Reginald Hoare formalno zaprosil rumunsko vladu za pojasnilo o položaju ki je nastal po prihodu nemške vojske v Rumunijo.

Bukarešta, 9. okt. s. (Ass. Press) Po poročilih, ki z angleškega poslanstva še niso

potrjene, je včeraj rumunsko zunanje ministrstvo pisмено odgovorilo na vprašanje angleškega poslanika Horea ter ga obvestilo, da dotlej še noben nemški redni vojak ni stopil na rumunsko ozemlje. Odgovor rumunske vlade na angleško noto pa ima, kakor zagotavljajo v informiranih krogih, samo splošen značaj in ne daje podrobnih pojasnil.

Angleški državljani zapuščajo Rumunijo

Bukarešta, 9. okt. s. (Reuter) Tukajšnje angleško poslanstvo je vse angleške državljane, ki so zaposleni v rumunskih petrolejskih podjetjih, pozvalo, da takoj zapuščajo Rumunijo. Vsi angleški uradniki so se že pred tem pozivom izselili iz petrolejskega ozemlja in so sedaj zbrani v Bukarešti. Prva skupina 6 uradnikov odpotuje iz Rumunije že danes, ostali pa najbrže v ponedeljek.

Ukrepi proti rumunskim državljanom v inozemstvu

Bukarešta 9. okt. s. Ministrski svet je sprejel odlok, da se uveče sodno postopa-

nje proti rumunskim državljanom, ki žive v emigraciji in ki nasprotujejo legionarski državi. Ministri, živeči izven države, poizkušajo ustvariti novo vladu. Uradno o tem še ni ničesar znanega, vendar zatrjujejo, da sta imela bivši londonski poslanik Titulescu in bivši zunanji minister Titulescu načrt, da se v Londonu ustvari rumunski nacionalni odbor in poleg tega tudi emigrantska vlada.

Snoči je bila v uradnem listu objavljena uredba, ki obsega imena 500 najuglednejših civilnih in vojaških oseb. Med imeni so najodličnejši rumunski prvaki: predsedniki vlad, ministri, državni tajniki, glavni tajniki vseh ministrstev, ki so bili v zadnjih 10 letih na položaju. Vsi ti bodo morali zdej dokazati, odkod izvira njihovo imetje. Uredba vsebuje vsa znana imena, med njimi so Juliu Maniu, Bratianu, Tatarescu, Jorga, Gigurtu, Cuza, Tatarescu, Vajda, Vojevoda, Titulescu, beograjski poslanik Viktor Cadere.

Zanimivo je, da so na listi tudi maršal Antonescu in podpredsednik vlade Hore Sima, ki nista hotela izkoristiti svojega položaja, temveč želita, da se tudi glede njihovega imetja izvede revizija odnosno kontrola.

Višek krize na Daljnem vzhodu

Po dolgem razgovoru z vrhovnim poveljnikom ameriške vojne mornarice je izjavil predsednik Roosevelt, da Zedinjene države ne bodo umaknile svojih mornarjev z Daljnega vzhoda — Ameriške gospodarske represalije proti Japonski

Washington, 9. okt. s. (Ass. Press). Vrhovni poveljnik ameriškega vojnega brodogradništva admiral Richardson in bivši vrhovni poveljnik brodogradništva admiral Dealey sta včeraj posetila predsednika Roosevelta, pri katerem sta ostala tudi na kosilu. Roosevelt je imel z obema admirala razgovor, ki je trajal dve uri.

Pozneje je sprejel Roosevelt novinarje ter jim na vprašanje, o čem je razpravljal s šefom vojne mornarice, odgovoril: »Studirali smo geografske karte. Na vprašanje novinarjev, če bodo Zedinjene države umaknile svoje mornariške oddelke iz Kitajske, je Roosevelt to odločno zanimal in odgovoril, da Zedinjene države svojih mornarjev ne nameravajo umakniti z Daljnega vzhoda.

Washington, 9. okt. s. (Ass. Press). Kakor se izve iz merodajnih mest, sta predsednik Roosevelt in poveljnik vojne mornarice Richardson na svoji včerajšnji konferenci proučila z vseh vidikov položaj na Daljnem vzhodu. Prav tako je bilo na konferenci govora o razporeditvi edine ameriške vojnega brodogradnjo.

Pozneje je predsednik Roosevelt sprejel še vojnega ministra Stimsona.

Washington, 9. okt. s. (Ass. Press). Po svojem včerajšnjem razgovoru s predsednikom Rooseveltom je izjavil poveljnik ameriške vojne mornarice Richardson, da bo skupno z njim v kratkem odpotoval na Havajske otoke več tisoč novih ameriških mornarjev.

Washington, 9. okt. s. (Ass. Press). Pred sednik Roosevelt je snoči podpisal zakon, ki dovoljuje kredit približno 1500 milijonov dolarjev za vezbanje ameriške rezerve 1.400.000 mož v prvem letu.

Washington, 9. oktobra. AA. (Reuter). Vladni krogi menijo, da bo zaradi obvestila angleške vlade o česti skozi Birno razvoj na Daljnem vzhodu dosegel višek krize. Poudarjajo, da bo angleški sklep odvisen od stališča japonskih vojaških poveljnikov po podpisu trojeve, prav tako pa bo vplivalo tudi razmerje Anglije do USA. Amerika nikakor ne namerava sprožiti ofenzive proti Japonski, če bi pa Japonska hotela groziti ameriškim koristim, tedaj bo Amerika vztrajala pri svojih pravicah in dokazala, da to stališče ni prav nič neupoštevano vredno. Ameriška vlada meni, da vse javno mnenje podpira tako stališče.

Ameriški gospodarski ukrepi proti Japonski

Washington, 9. okt. s. (Ass. Press). Ameriška vlada je s posebno odredbo snoči ukinila vse ugodnosti za izvoz žita na Daljni vzhod.

Smatrajo, da je ta ukrep naperjen proti Japonski, zlasti ker je letina riža na Japonskem letos izredno slaba.

V dobro poučenih krogih napovedujejo, da bodo Zedinjene države podvzele proti Japonski v kratkem še nove drastične gospodarske ukrepe.

Ottawa, 9. okt. s. (Reuter). Kanadski vojni kabinet je snoči sprejel važen sklep, s katerim je prepovedan izvoz vseh kovin iz Kanade, razen v Anglijo. Izjemoma je dovoljen odtok edino še izvoz bakra v Ze-

dinjene države in sicer za potrebe ameriške vojnega proizvodnje.

S sklepom kanadske vlade je v prvi vrsti prizadeta Japonska, ki je doslej vse svoje zaloge bakra prejemale iz angleške Kolumbije, zapadne kanadske province.

Tokio, 9. okt. s. (Ass. Press). Japonski minister brez portfelja Hošino je izjavil novinarjem, da pričakuje Japonska, da bo o prepovedi izvoza starega železa in bencina odredila ameriška vlada še druge izvozne omejitve iz Zedinjenih držav v Japonsko. Minister pa je dejal, da je Japonska vlada na take ukrepe že pripravljena, in da se je zato Japonska že pravočasno založila z velikimi zalogami potrebnega materiala.

Angleški veleposlanik ostane v Washingtonu

Washington, 9. okt. s. (Reuter) Predsednik Roosevelt je snoči sprejel v avdienco angleškega veleposlanika lorda Lothiana.

Po avdijenci je izjavil lord Lothian novinarjem, da je opustil svoj prvotni načrt, da bi konec tekočega tedna odpotoval z letalom v London, ker smatra angleška vlada, da bi utegnili zaradi ponovne otvoritve poti skozi Birno nastati kriza v položaju na Daljnem vzhodu. Lord Lothian je dejal, da je zato potrebna njegova navzočnost v Washingtonu.

V Tokiu še molče

Tokio, 9. okt. s. (Ass. Press) Razen uradnega komunikeja japonskega zunanjega ministrstva, ki je javil, da je angleški veleposlanik Craighie obvestil zunanjega ministra o zopetni otvoritvi poti skozi Birno, ni še nobenega poročila o stališču japonskih uradnih krogov do tega sklepa angleške vlade.

Poslovilna avdiencia japonskega veleposlanika

Washington, 9. okt. s. (Ass. Press) Na izrecno povabilo je posetil včeraj japonski veleposlanik pri ameriški vladi Horinuchi zunanjega ministra Hulla. To je bil ob enem poslovilni obisk veleposlanika Horinuchi na Daljnem vzhodu na Daljnem vzhodu ter ga ob enem naprosil, da o stališču ameriške vlade osebno obvesti tudi japonsko vladu.

Portorico — glavno ameriško oporišče

Washington, 9. okt. s. (Reuter) Guverner ameriške kolonije Portorico v sporočil, da bo na Portorico središče vseh novih ameriških mornariških in letalskih oporišč v Karibskem morju.

Delo v ameriških tvornicah

Washington, 9. okt. s. (Ass. Press) Komisija za nacionalno obrambo Zedinjenih

držav je snoči sporočila, da je bilo v ameriških tvornicah izdanih že za 8250 milijonov dolarjev naročil za ameriško vojsko.

Kanadska vojna proizvodnja

Ottawa, 9. okt. s. (Reuter) Uradno je bilo objavljeno nekaj podatkov o kanadski vojni proizvodnji. Tako navajajo statistike, da proizvaja Kanada sedaj sama že 1 milijon topovskih granat na mesec. Tovarne za topovsko municijo, ki jih je v Kanadi 14, imajo v delu naročila za 20 milijonov funtov. Več novih tovarn je še v gradnji, ena med njimi s kapitalom dveh milijonov funtov.

Prav tako je na najvišji stopnji tudi proizvodnja orožja v Kanadi. Med drugim izdelujejo kanadske tvornice najmodernejše protiletalske topove.

Japonci zasedli angleško zakupno ozemlje

London, 9. okt. s. (Reuter) Glede zasedbe otoka Liukungtau in Vaihaiva po japonski vojni mornarici, se izvejo še naslednje podrobnosti: Angleška vlada je šele 1. oktobra obnovila z vlado maršala Čangkajskega najemno pogodbo za dobo 10 let za ozemlje Vaihaiva. Japonska mornarica pa se je pri zasedbi koncesije postavila na stališče, da je 30. septembra stara angleška najemna pogodba potekla in da nimajo odlej Angleži v Vaihaiva nobenih pravic več.

Angleški uradniki so se iz Vaihaiva mirno umaknili, ne da bi s tem priznala Anglija upravičenost japonskega stališča in ne da bi se odrekla svojimi pravici. Na otoku je ostal sedaj sam še neki nižji angleški uradnik s svojo ženo.

Na otoku Liukungtau je bilo okrevališče za mornarje angleške vojnega mornarice na Daljnem vzhodu. Angleško oporišče ni bilo v nobenem pogledu utrjeno in po izrecnih določilih najemne pogodbe niso bile tam vojne ladje, pač pa je bila tu bolnišnica za angleške mornarje, kakor tudi mornariške delavce za angleško vojno mornarico.

Šanghaj, 9. okt. s. (Ass. Press) Pred Vaihaivjem je zbrano močno japonsko vojno brodogradnjo.

Zlato zasedenih držav ostane v Ameriki

Washington, 9. okt. o. (U.P.). Senat je soglasno sprejel zakonski predlog, po katerem vladi ni treba izplačevati 2.600 milijonov dolarjev inozemskih terjatev, vstevši zlato, ki so ga deponirale v Zedinjenih državah razne evropske države, preden so prišla pod tujo upravo. Zakon določa, da se terjatve teh držav lahko dajo na razpolago samo pooblaščenim ministrom in drugim zastopnikom vlad teh držav, ki so priznane od Zedinjenih držav.

Nadalje določa zakon, da Zedinjene države ne priznavajo okupacije Belgije, Nizozemske, Norveške, Danske, Luksemburga, Češkoslovaške in Poljske ter da potemtakom zastopniki Nemčije ne morejo dobiti nič zlata, niti drugih terjatev, ki pripa-

dajo tem državam. Ta zakonski predlog je bil sedaj poslan reprezentančni zbornici v odobritev.

Ameriška pošta za Nemčijo in Poljsko

Washington, 9. okt. s. (Ass. Press) Ameriško pošto ministristvo je odredilo, da pošta iz Zedinjenih držav v Nemčijo in Poljsko ne bo šla več preko Japonske in Rusije, temveč preko Atlantskega oceana. Ta ukrep pomeni, da bo odlej vsa pošta iz Zedinjenih držav v Nemčijo podvržena cenzuri v angleških kontrolnih postajah.

Odmevi Churchillovega govora

Berlin, 9. okt. i. (DNB). Včerašnji Churchillov govor pred spodnjo zbornico kaže, da se angleški ministri predsednik ne vda več iluzijam, kajti v njegovem govoru včeraj ni bilo niti besede o zmagi kakor popreje. Nasprotno je poudarjal, da Anglijo čakajo še hude preizkušnje in težki časi.

New York, 9. okt. s. (Reuter). Včerašnji govor ministrskega predsednika Churchilla je naletel v ameriškem časopisu na zelo ugoden odmev. New York Times pravilo, da je Churchill vedel, da lahko svojemu narodu govori popolnoma odkrito in da ne bi bilo mogoče napraviti večjega komplimenta hrabremu angleškemu narodu. »New York Herald Tribune« opozarja, da volja do zmage in pogum, ki ju kaže Churchillov govor, ne smeta zaslepiti Zedinjenih držav, da ne bi nudile Angliji vsakovrstne pomoči, ki jo lahko dajo. Usoda vsega sveta zavisi, pravi list, od usode Anglije v sedanjih vojni.

Moskva o Angležih

Curih, 9. okt. o. Prvič po sklenitvi nemško-ruskega pakta objavlja ruski tisk ugodne članke o Angliji. V moskovskih listih so izšli pomebni članki, ki razpravljajo zelo ugodno o razmerah v Angliji. V njih navaja poročevalec »Tass« svoje vtise o angleški vojski ter govori o izredni čoboročnosti angleške protiletalske obrambe, o moči angleškega letalstva, discipliniranosti angleškega prebivalstva in zelo ugodnimi življenjskimi pogoji angleške vojske.

General de Gaulle v Afriki

London, 9. okt. s. (Reuter) Iz Leopoldville v Belgijem Kongu poročajo, da je dospel tja guverner Francoske Ekvatorialne Afrike, polkovnik de Larminat. Sestal se je z guvernerjem Belgijskega Konga, Polkovnik de Larminat je sporočil, da se je general de Gaulle mudi v Afriki in da je imel z njim že sestanek. General de Gaulle bo imel v kratkem po radiu preko neke afriške postaje govor na Francoze v Afriki.

80 nemških napadov v pretekli noči

je bilo izvršenih v velikem obsegu na Anglijo, med njimi 40 na London — Nebo polno izstrelkov protiletalskih topov

London, 9. okt. s. (Reuter) Letalsko in notranje ministrstvo javljata v svojem današnjem jutranjem komunicanju:

Napadi nemških letal na Anglijo so imeli preteklo noč velik obseg, vendar so bili v glavnem naperti proti Londonu in njegovim predmestjem. Bombe so povzročile več požarov, ki pa so sedaj vsi pod kontrolo. Povzročena je bila škoda na več hišah in industrijskih podjetjih. Podrobni podatki o človeških žrtvah pa še niso na razpolago.

Bombe so bile vržene tudi na več točk v južnovzhodni Angliji, posamični napadi pa so bili izvršeni tudi na druge dele države.

Pozno sredi noči nemška letala bombardirala več mest v južni in južozapadni Angliji.

Ena nemški bombnik je bil pozno sredi noči sestrčen. S tem se je število večeraj sestrčenih nemških letal povečalo na osem. Angliško letalstvo je izgubilo dva lovška aparata.

London, 9. okt. s. (Reuter) Nemški napadi na Anglijo so imeli preteklo noč izredno velik obseg. Skupno je bilo izvedenih nad 80 napadov v teku noči, od tega 40 na London. Večina napadov niso imeli mnogo uspeha.

Nemška letala so priletela preko južnovzhodne obale v formacijah, tam pa so se razpršila v manjše skupine. Protiletalsko topništvo v Londonu je dajalo strahovit zaporni ogenj. Včasih je bilo nebo polno izstrelkov protiletalskih topov.

Ena izmed skupin nemških letal je preletela isto temo. Večina bomb je padla v reko, nekaj pa jih je padlo tudi na okolico, pri čemer je bilo nekaj človeških žrtev. Povzročeni so bili požari.

Neko južnovzhodno mesto so nemška letala obstreljevala s strojnimi. Od južni obali so trije bombniki tipa Heinkel z ustavljenimi motorji napadli neko mesto in streljali s strojnimi. Protiletalsko topništvo jih je pregnalo.

Več napadov je bilo izvršenih na srednjo Anglijo. Dvakrat so se nemška letala približala Liverpoolu, vendar jih je protiletalsko topništvo pregnalo, preden so utegnili odvreči bombe.

Včerajšnji napadi

London, 9. okt. s. (Reuter) Včeraj so nemška letala izvedla pet večjih napadov na London. Večina so tvorili nemške

Angleški bombniki nad Nemčijo

Tudi danes pončči so angleška letala nadaljevala z napadi na strateške objekte v Nemčiji in v zasedenih ozemljih

London, 9. okt. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je objavilo davi naslednji komunikacije: Preteklo noč so angleški bombniki napadli ladjedelnice, industrijska podjetja in druge važne objekte v Nemčiji in v zasedenih ozemljih.

Včeraj podnevi so angleška letala napadla pristanišče Lorient, Gravelines in Rotterdam.

London, 9. okt. s. (Reuter). Z južne angleške obale poročajo, da so preteklo noč angleški bombniki zopet napadli nemške luke ob Kanalu. Skozi nizke oblake je preletelo Kanal več formacij angleških letal. Zlasti iz smeri Calaisa in Boulognea je bilo videti več eksplozij. Nemški žarometi in protiletalski topovi so bili ves čas v akciji. Angleška letala so vržla mnoge svetlobne rakete.

Nemško poročilo

Berlin, 9. okt. s. (Ass. Press). Po nemških podatkih je preteklo noč približno 30 angleških bombnikov poskusilo izvesti napade na Porurje in na nemška pristanišča, vendar so bili napadi odbiti.

Druge skupine angleških letal je skušala prodreti do Berlina, vendar je bila zavrnjena, preden je dosegla mesto. Letalski alarm v Berlinu ni bil dan.

Največji letalski napad na Berlin

London, 9. okt. AA. (Reuter). Poročevalski odsek letalskega ministrstva je objavil sredi uradno poročilo, v katerem pravi, da

Izločitev Židov iz bolgarskega javnega življenja

Notranji minister Gabrovski o novem zakonu za zaščito države

Sofija, 9. okt. AA. (DNB) V zvezi z napovedanim zakonom o zaščiti naroda je dal notranji minister Gabrovski zastopnikom tiska izjavo. Minister je rekel, da predvideva zakonski načrt posebno ureditev treh življenjskih področij naroda.

Prvi del zakona predvideva razpust vseh mednarodnih združenj in loč z izjemo edino mednarodnih zvez profesionalnega ali znanstvenega značaja ali pa organizacij državnopolitičnega značaja, o katerih bo posamično razpravljalo ministrski svet.

Drugi del zakona predstavlja stvarne uredbe o rasi. Prepovedano bo žide zaposlovati v javni in državni službi, žide ne bodo dobili bolgarskega državljanstva niti ne bodo mogli biti lastniki ali solastniki v časopisih, dnevnih listih, knjigarnah, kinematografih, gledališčih ali pa lastniki zemljišč. V primeri, kjer pravica lastnine že obstoji, bo v najkrajšem času likvidirana. Izjemo tvorijo le taka podjetja pri katerih država dovoljuje udeležbo židovske manjšine. Za žida bo štet vsakdo, ki bo izviral od dveh roditeljev. Udeležba židov

formacije enosedežni lovski aparati Messerschmitt 109, ki pa nosijo tudi bombe. Že dopoldne so nemška letala izvršila tri napade, vsakega v dveh fazah. V nemških formacijah je bilo tudi nekaj strmoglavcev tipa Yunkers 88. Napadi na London so se ponavljali skoraj brez presledka od 9. do 13. Popoldne je bilo eno nemško letalo sestreljeno pri Aberdeenu, drugo pa pri Manchesteru.

Papež čestita angleškemu kralju

London, 9. oktobra. AA. (Reuter). Papežev zastopnik v Angliji je poslal kralju in kraljici v zvezi z bombardiranjem Buckinghamse palače naslednjo poslanico:

»Njegova Svetost Pij XII. mi je v svoji poslanici z dne 14. septembra, ki sem jo pravkar sprejel, naročil, da naj Vašima Veličanstvom dostavim njegove čestitke zaradi načina, kako sta se Vaši Veličanstvi rešili bombe, ki je zadela Buckinghamso palačo.

Kralj in kraljica sta se s posebno spomenico zahvalila svetemu očetu.

Ruska princesa žrtev letalskega napada

London, 9. oktobra. AA. (Reuter). Med večerajšnjimi letalskimi napadi je bila ubita ruska princesa Katarina Galicini. Med napadom je princesa Galicini bila v nekem avtobusu, ki ga je zadela bomba. Bila je stara 49 let.

Slabo vreme nad Kanalom London, 9. okt. s. (Reuter) Vreme nad Kanalom je bilo ponoči zelo slabo. Pihal je južozapadni veter, ki je imel jakost viharja. Nebo je bilo oblačno.

„Orlovskia eskadrila“ ameriških prostovoljcev

London, 9. okt. s. (Reuter) Letalski minister Sinclair je včeraj sporočil, da je bila v angleškem letalstvu ustanovljena posebna eskadrila za ameriške prostovoljske letalce in sicer na njihovo lastno željo. Eskadrila se bo imenovala „Orlovskia eskadrila“ ter bo štela 34 članov. Vsi ti ostanejo ameriški državljani. Med člani eskadri so najznamenitejši svetovni letalci. Minister Sinclair je dejal, da bo ameriška eskadrila že v kratkem posegla v borbo.

Živilski trg

Ljubljana, 9. oktobra. Skoraj vsak tržni dan je neugodno vreme in zato je seveda trg precej slabše založen kakor bi bil sicer. Tudi danes je bil dovoz živil slab.

Kljub temu je bilo na kmečkem sadnem trgu napredaj precej jabolk. Sadni trg bo prihodnje tedne še bolj založen. Priznati je treba, da zdaj prodajajo tudi kmetice precej lepa jabolka, čeprav so imele navadno vedno slabše sadje napredaj kakor stalne prodajalke sadija na ljubljanskem trgu. Seveda je letos tudi sadje znatno dražje. Kmetice so prodajale danes lepa jabolka po 7 din kg, stalne prodajalke pa jih prodajajo po 7 do 8 din. Nekoliko slabše sadije je seveda cenejše.

Trg je bil slab založen z gobami, ker večerj gobarji niso mogli še v gozdove zaradi slabega vremena. Cene gob kakor mnogih živil so zelo nestalne in časopisje seveda ne more objavljati vseh sprememb sproti; razumljivo je, da so cene nekoliko nižje, ko je napredaj več blaga, kar bi naj upoštevale tudi gospodinjice, ki so posebno občutljive za vsako razliko med objavljanimi in dejanskimi cenami. Tako so bile n. pr. danes slabše, starejše gobe po 10 do 12 din kg, boljše pa po 14 do 18 din kg. Toda danes je bil trg z gobami slabo založen.

Nova bolnica — spomenik kralju

Pobuda sreske organizacije vojnih dobrovoljcev za zidanje klinične bolnice

Ljubljana, 9. oktobra. Ob 6. obletnici mučeniške smrti viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je sreska organizacija vojnih dobrovoljcev poslala Odboru za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani pismo in v njem izrekla odborovim delavcem popolno priznanje. Nadalje pa pravijo v pismu, da so se zavedli, da v teh nemirnih dneh polni skrbi za obstoj in vsakdanji kruh naših ljudi ni dovolj le počastitev spomina kralja Aleksandra z likom v bronu in kamnu. »Današnji čas zahteva še drug spomenik v velikem socialnem dejanju«, naglasijo v pismu. Najbolj potrebujemo veliko in moderno javno klinično bolnico v Ljubljani.

Dobrovoljci navajajo, kako si zamišljajo veliko vsenarodno, načrtno triletno akcijo, da bi Ljubljana dobila klinično bolnico:

Predvsem bi se naj razšel Odbor za postavitev spomenika, dokler ne bo izbral iz svoje srede zastopnikov vojske, zdravništva, banovine in občine za nov odbor za zidanje klinične bolnice kralja Aleksandra v Ljubljani. Dajle naj vso neuporabljeno glavno naložo kot temeljni kamen v skladu z novo klinično bolnico. Ta denar naj bi takoj uporabili za najnujnejše investicije v splošni bolnici, da bi tako olajšali sedanje velike težave (na primer nakupili bi naj nove odeje). Novi odbor naj izpolnjuje pri mestni občini ljubljanski, da bo podarila za novo bolnico primerno zemljišče in nudila brezplačno svoj strokovno tehnični aparat ter določila triletno redno dotacijo za bolnico. Prav tako naj odbor izpolnjuje pri banski upravi, da bo nudila strokovno tehnično osebo in v treh letih potrebne kredite. Razen tega naj doseže odbor da bodo tudi podeželske občine določile redne denarne dotacije v treh letih za isti namen. Pri ministrstvu za socialno politiko in vladi je treba reči, da podpreta akcijo za zidanje bolnice ter da bodo določeni krediti iz 4milijardnega notranjega posojila za javna dela. Odbor naj doseže, da

se bo vojno ministrstvo zavzelo pri vladi za to akcijo. Posredovati je treba pri velikih denarnih stroških in industrijskih podjetjih, da določijo prostovoljno enkratno, odnosno letno ali mesečno večje denarne prispevke, prav tako je pa treba posredovati tudi pri manjših podjetjih, da prispevajo za bolnico. Odbor naj tudi organizira veliko vsenarodno nabiralno akcijo. Pri tej akciji naj sodeluje vsa naša javnost, društva, duhovščina, šolska mladina in časopisje. Naj bi n. pr. uredili nabiranje prispevkov s podpisovanjem enkratnih, letnih ali mesečnih zadolžnic v času triletnosti. Novi odbor naj takoj uredi smotreno pismo, ki bo opravičevala vse tehnično in pisarniško delo predvsem z brezplačnim delom članov in sodelavcev odbora.

Predlagatelji upajo, da bi imela takšna velika vsenarodna akcija popoln uspeh, če se delo začne takoj resno in odločno brez vsakega birokratskega zavlačevanja in tudi brez vseh trenj zaradi političnih diferencij. V okviru te akcije je treba tudi doseči, da nemudoma uredi in izroči svojemu namenu novi kirurški paviljon splošne bolnice.

Predlagatelji tudi pobijajo pomislek, da je vse to naloga države, češ, država smo mi vsi. Cesar država 20 let sama ni zmogla pri dosedanjem načinu reševanja, storimo vsi z odločno akcijo samopomoči.

Delo je treba takoj začeti, tako da bi že 1. decembra letos zasidli prvo lopato. Ob 25letnici Jugoslavije naj bi bila nova klinična bolnica v Ljubljani izročena svojemu namenu. Novi odbor, ki ne bo družil le reprezentantov, temveč poštovne delavce, naj bo sestavljen tako, da bo jamčil smotno, varčno in pošteno gospodarstvo z nabiranim denarjem. Končno predlagatelji izjavljajo, da bodo sodelovali nesebično z vsemi svojimi močmi pri plemeniti akciji.

Javnost bo z največjim veseljem pozdravila uresničevanje te krasne zamisli.

Mezdno gibanje zaradi draginje

Nujna potreba izboljšanja gmotnega položaja rudarjev, nameščencev in upokojujencev

Trbovlje, 8. oktobra

Ni še dolgo tega, ko so rudniški delavci zaradi naraščajoče draginje bile zvišane mezde. Med tem pa je ob koncu avgusta in v septembru draginja zlasti v industrijskih krajih tako občutno narasla, da rudarske družine kljub raznim olajšavam, prostega stanovanja, razsvetljave in kurjave s skromnimi dohodki nikakor ne zmorejo več visokih cen življenjskih potrebščin. Naše industrijske občine so sicer že ponovno stavile banski upravi razne predloge za omiljenje socialne bede najrevnejših slojev, vendar do danes ni še nobenih ukrepov proti draginji ne za delavce, ne za starovpokojujence, vdove, sirote in rentnike. Na konferenci, ki se je nedavno vršila v prisotnosti zastopnikov vseh delavskih strokovnih organizacij, se je razpravljalo o prenehanju problema draginje zlasti v trbovskem rudarskem revirju, ki je kot največji v delavskih vprašanih najbolj merojaten ter tudi brez dvoma spada med najdražje slovenske kraje! Na sestanku se je v zvezi s tem govorilo tudi o kolektivni pogodbi s TPD, ter so nekateri bili mnenja, da se ista vsled spremenjenih draginskih razmer odpravi! Vendar se je potem sklenilo razpravljati s TPD na podlagi obstoječe kolektivne pogodbe s tem, da se doseže revizija navaznejših točk s prilagoditvijo sedanjim prilikom!

Sledeče konference so sredi soročili rudarjem na zborovanju v delavskem domu zastopniki načelnstva II. skupine in Zveze rudarjev. Istega dne so zastopniki rudarjev in TPD obravnavali v Ljubljani sporno vprašanje draginskega indeksa ter se sporazumeli, da se za podlago vzame indeksna številka 116.2 namestu 118.4 ter se bo prva mezdna razprava vršila 15. t. m. pri TPD v Ljubljani. Na zborovanju v Trbovli je bil potrjen sklen konferenco o zahtevi, da se revizija kolektivna pogodba, predvsem pa je trbovsko delavstvo postavilo zahtevo, da se višjim delavskim kategorijam zvišalo mezde v sorazmerni zvišanji mezd, nižjim kategorijam kot so predpisane z nedavno bansko uredbo o minimalnih mezdah.

S tem so rudarji zasavskih industrijskih središč zopet stopili v mezdno gibanje. Prav je in potrebno, da Trbovskaja premogokopna družba upošteva težak gmotni položaj delavstva in prav nič ne dvomimo, da bo TPD tudi tokrat ugodila novim

meznim zahtevam! Drugo vprašanje je seveda v koliko in za koliko časa bo eventualno zvišanje mezd izboljšalo gmotni položaj delavstva. Višje mezde bodo brez dvoma imele za posledico novo draginjo, kupna moč delavca bo zopet nazadovala, vsi drugi materialni šibkejši sloji, h katerim moramo prštevat predvsem državnega nameščencev, vse vrste vpokojujencev, vdove, sirote in rentnike, pa bodo trpeli še bolj pod draginjo! Številni državni nameščenci in vpokojujenci v Trbovli naj bi se vendar enkrat zganih ter pokrenili akcijo za priznanje višjega draginskega razreda Trbovliam. Saj imamo v Trbovli na stotine državnih uradnikov, učiteljev, finančnih, poštinih uradnikov, železničarjev, ki jim pač ne more biti vseeno, kako bodo živeli s svojimi par sto dinarji! Akcija bi morala podpreti občina ter vse politične organizacije! Istotako se mora nujno nekaj ukreniti za izboljšanje že obupnega položaja starovpokojujencev, rentnikov, vdov in sirot!

Baje se je danes zglasilo pri banu dravske banovine odposlanstvo zastopnikov industrijskih občin Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Sv. Krištof, Senovo, zastopnik vpokojujencev g. Domšček in banski svetnik g. Križnik pod vodstvom trbovlskega župana g. Klenovška ter izročilo obširno spomenico o protidraginskih ukrepih, ki bi jih bilo treba nujno storiti v imenovanih občinah. G. ban je bil opozorjen zlasti na potrebo vzporednega avtomatskega zvišanja pokojnin in rent z zvišanjem delavskih mezd s tem da bodo v današnji draginskih prilikah morale tudi naše bratovske skladnice zvišati pokojnine na eni strani na drugi pa zvišati članom mesečno vplačila! S tem bi se doseglo ustrezajočo valorizacijo prejemkov iz bratovskih skladnic! Odposlanstvo je bilo obliubljeno, da bo banska uprava storila vse kar je v moči, da se izvedejo predloži industrijskih občin. Ista spomenica je bila predložena tudi ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje ter ministrstvu za šume in rudnike! Polez tega pa bo čimprej treba misliti tudi na aprovizacijo! Prvi korak k temu je baje storila že TPD, ki bo za svoje delavstvo in družine prevzela aprovizacijsko organizacijo, med tem ko bo za ostalo prebivalstvo morala skrbeti za aprovizacijo občina! V tem pogledu bo treba rešiti še nekoliko težkih vprašanj, pred-

Še je čas, da kupite

srečko državne razredne loterije (žrebanje 11. oktobra)

Jugoslavenski banki d.d., podr. Ljubljana
Gajeva ulica 3 (poleg nebotičnika)
V preteklem kolu izplačanih dobitkov nad 600.000 din

Pri cenah sočivja in zelenjave ni še nekaj tednov nobenih bistvenih sprememb. Perutninski trg je letos slabo založen; prejšnje čase je zavzemal mnogo večji prostor. Jajca se skoraj neprestano draže. Danes so bila napredaj sveža po 1.50 din.

Na debelo je bilo napredaj zelo mnogo zeljnatih glav. Kaže, da nam ne bo treba stradati vsaj kislega zelja. Zeljnatih glav pridelovalci ne zadržujejo doma, ker bi se jim pokvarile. Krompirja ni bilo tudi danes napredaj mnogo več kakor prejšnje tržne dni. Bil je kmalu razprodan. Prodajali so ga po 1.60 do 1.90 din kg.

vsem pa najti primernih skladišč, ki v Trbovli — razen skladišč rudniškega konzuma — popolnoma nedostajajo za take svrhe!

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 9. oktobra: Dionizij

DANASŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Umirajoča pomlad

Kino Sloga: Tunis

Kino Union: Zbogom, mr. Chips

Kino Moste: Velika ljubezen

Prirodoslovno društvo in Ljudska univerza: predavanje univ. prof. dr. Borisa Zarnika iz Zagreba »O lastnostih, ki se poddedujejo« ob 20. v mali dvorani Filharmonije (Kongresni trg)

Razstava slik akad. slikarja Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu odprta od 9.—18.

Razstava slikarja Ljuba Ravnikarja v Obšernelovi galeriji, Gosposvetska cesta 3. Vstop prost

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočvar, Celovška cesta 62, Gartsus, Moste — Zaloška cesta 47.

Opod sita

V Kamniku izhaja listič »Pod Grintovci«. Prvo leto izhaja šele, pa se je že obregnil v »Slovenski Narod«. Ker je tako mlad, mu ne zamerimo ne nerodnosti. Gospodje, ki ta listič urejate, pravijo, da iz principa ne boro »Slovenskega Naroda«. Mi, ki nismo kakor konji starih ljubljanskih izvoščakov, da bi smeli gledati samo v eno smer, smo pa prebrali tudi odgovor »Slovenskemu Narodu« o tajnih fondih v št. 21. glasila za kamniški okraj, lističa »Pod Grintovci« in prepričali smo se, da uredniki tega lističa »Slovenskega Naroda« res iz principa ne boro. Če bi ga namreč brali, bi tudi vedeli, da o tajnih fondih ni poročal »Slovenski Narod«, temveč »Jutro«. Odgovor je torej prišel na napačen naslov.

To je ena zelo slaba informacija gospodov okrog tega lističa. Druga enako slaba je pa ta, da bo naklada glasila za kamniški okraj kmalu dosegla naklado »Slovenskega Naroda«. Tako so namreč gospospodje pod Grintovcem informirani. Škoda, da je Grintovci tako star, ker bi sicer zaradi nad tako slabo informiranimi prilikavci pod seboj.

Trgatev se je pričela

Novo mesto, 8. oktobra. Trgatev v pravem smislu besede letos po Dolenjskem sploh ne bo, ker je trta tako slabo obrodila, kakor že dolgo ne. Pa tudi to malo, kar je ostalo, ne more prav dozoriti, ker ni primernege vremena. Zato so vinogradniški strokovnjaki svetovali, da se letos s trgatvijo počaka kar najdalje mogoče, da dobi grozdje vsaj delno primerne sladkobe in se tako zboljša pičel vinski pridelek. Toda večina dolenjskih vinogradnikov se noče tega držati ter so deloma že v preteklem, največ pa v tekočem tednu pričeli s trgatvijo, ker se boje še slabšega vremena in bi radi to, kar imajo, spravili v lepem vremenu. Ta teden bo večina vse že potrgano in le redki vinogradniki bodo še nekaj časa pustili grozdje na trtah ter bodo trgli šele proti koncu meseca.

Slaba vinska letina je vzrok, da letos ni po vinogradih tistega veselega razpoloženja kakor običajno ob trgatvi, saj pa tudi vinogradnik ne rabi toliko trgačev, ker bo delo precej hitro opravljeno in bodo morali trgači med trtami grozde pravi iskati. Toda že trgatev sama, naj bo še tako slaba, spravi dolenjskega vinogradnika v dobro voljo, saj mu je ravno trgatev največeseje delo. In tudi za to malo, kar mu je nebo podarilo, je Dolenjec hvalečen ter z veseljem opravlja svoje delo in spravlja v kad grozdje, iz katerega bo iztisnil sok, ki mu bo v približek pri težkem delu. Seveda bo prisiljen tudi tu štetiti, da mu bo zadostovalo do prihodnje trgatev, ki si jo vsekakor obeta boljše od letošnje. Upanje na boljše čase ga hrabri, zato tudi slabo obrne na dobro.

Se zadovoljnejši pa bi bil skromni dolenjski vinogradnik, če bi letos ko grozdje ni tako dobro dozorelo kot bi želel, dobil za slajenje mošta primerno množino sladkorja, da bi si tako zboljšal vinski kapljico. Toda kakor je videti se mu ta želja ne bo izpolnila, ker ni za slajenje mošta potrebnega sladkorja na razpolago. Tako se bo moral zadovoljiti s tem, kar mu je bog dal. Za domačo uporabo bo že, na prodajo pa letos sploh misliti ne more, ker bo moral že z domačo uporabo precej štediti in se pri marsikateri priliki odpovedati dobri kanjici, katere je vajen, da mu takrat ko bo delo najtežje in bo rabil poleg domačih še tuje delavne moči, ne bo primanjkovalo pijače. Z upanjem na boljše čase bo potrpeč in si takrat privoščil nekaj več.

SPORT

Mednarodna nogometna tekma Nemčija: Jugoslavija. Zadnjo reprezentativno nogometno tekmo bi morala naše izbrano moštvo igrati 3. novembra proti najboljši enajstorci Nemčije. Odločitev glede kraja pa še ni padla. O tem se bo razpravljalo na prihodnjem sestanku delegatov vrhovne nogometne zveze. Zastopniki hrvatske nogometne zveze odločno zahtevajo, da se mora odigrati ta tekma v Zagrebu.

KOČLJIVO VPRAŠANJE

Babica, kje imaš pa vrvice?
— Kakšno vrvice, dragec moj?
— No, saj je oče dejal, da si zmaj.

IZKUŠEN KROJAC

— Kaj, pet sto din računate samo za delo?
— Oprostite gospod, toda v tem so vračunani tudi še sodni stroški.

Borzna poročila

Curlh, 9. oktobra. Beograd 10, Pariz 9.875, London 16.90, New York 431.50, Milan 21.80, Madrid 40, Berlin 172.75, Stockholm 102.875, Bukarešta 2.25.

Dve uri razvedrila, zdravega humorja in gromkega smeha vam nudi zabavna kriminalna komedija **TUNIS**. Neodoljiva komika debelušastega Huszar Puffyja. Vlas bodi nasmejala do solz. — V ostalih vlogah: Theo Schall in E. Richter. — Prekrasni posnetki iz okolice Nice, Monte Carla in Genove, avtentični posnetki Sahare in njenega preddvorja Tunisa z njegovim peštrim, orientalskim življenjem, polnim čarobne romantike.

KINO SLOGA, tel. 27-30 **PREMIERA DANES ob 16., 19., in 21.**

Film mladosti in ljubezni **ZBOGOM, MISTER CHIPS**

Predstave ob 16., 19. in 21.15 uri!

KINO UNION — Tel. 22-21

DNEVNE VESTI

— **Vojna odškodnina za Primorje in Korošce.** Včerajšnji »Hrvatski dnevnik« poroča iz Beograda, da se pripravila uredba o vojni odškodnini. Hrvati in Slovenci s Primorja in Koroške. Čeprav je bilo vprašanje vojne odškodnine v južnih krajih rešeno, je vendar ostalo nerešeno vprašanje vojne odškodnine mnogim našim državljanom, ki so utrpeli škodo med svetovno vojno na področju Julijske Krajine ali v drugih obmejnih krajih v Italiji kakor tudi na Koroškem. Takih odškodnincev je nad 1.500. Vprašanje odškodnine je načel minister za socialno politiko dr. Budisavljevič, ki je s pomočjo hrvatskih ministrov ukrenil vse potrebno, da se čimprej z uredbo prizna prizadetim Hrvatim in Slovencem odškodnina. Za likvidacijo te vojne odškodnine bo določen znesek 60 milijonov v obveznicah. Uredba, s katero bo likvidirano to vprašanje, se že izdeluje.

— **Zadružne ustanove** naj bi prevzele preskrbo prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Upravni in nadzorni odbor Zveze nabavljajnih združenj državnih službenecv sta imela v nedeljo v Beogradu skupno sejo, na kateri sta proučila ukrepe vlade glede preskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Zveza nabavljajnih združenj državnih službenecv zahteva, naj zadružne ustanove prevzamejo preskrbo prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. — Sistem aprovizacij in industrijskih konzumov, če že ni mogoče delati brez njega, naj bi se omejil samo na tiste kraje in podjetja, kjer ni mogoče vprašanja preskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami rešiti na podlagi zadružne samopomoči. Zveza nabavljajnih združenj državnih službenecv bi na morala po našem mnenju odgovoriti tudi na vprašanje, kam v tem primeru s trgovci, ki bi ostali brez zaslužka oziroma brez eksistenčne možnosti.

— **Jugoslovske banke med vojno.** Prvi viceguverner Narodne banke dr. Ivo Belin je napisal za posebno številko dunajskega tednika »Ständ Echo«, posvečeno v prvi vrsti bankarstvu v državah južnovzhodne Evrope, informativen članek o razvoju in sedanjem stanju našega bankarstva pod naslovom »Jugoslovske banke med vojno«. Pisec članka prinja do zaključka, da bi bilo treba v prvi vrsti obravnati s preteklostjo ter rešiti naše banke iz krize, v katero so zašle v letih 1931. in 1932. Zato bo potrebno likvidirati znatno število zlasti manjših denarnih zavodov. Pri tem bodo morale države in samoupravne oblasti odprnesti svoj delež. Nujno potreben je sodoben zakon o bankarstvu, zlasti pa da se uredi poslovanje z vlogami, da bodo vlagatelji zopet zaupali denarnim zavodom. Glavni problem sedanjega časa v Jugoslaviji je ureditev razmer v bankarstvu.

— **Konferenca gospodarskih zbornic končana.** Včeraj je bila v Novem Sadu končana konferenca gospodarskih zbornic. Pomočnik trgovskega ministra dr. Obradović in ravnatelj Ravnateljstva za zunanjo trgovino dr. Bičanić sta dala potrebna pojasnila zlasti glede prisilnega odkupa pšenice, preskrbe prebivalstva v deficitnih krajih z moko in pšenico, preskrbe prebivalstva z drvinami in industrijske surovine. Dr. Bičanić je pojasnil tudi svoje stališče glede financiranja uvoznih in izvoznih organizacij, predvidenih v uredbi o kontroli zunanje trgovine. Naglašal je potrebo, da se ta zelo globoka in daljnosežna reforma izvrši ob sodelovanju z interesi in gospodarskimi organizacijami. Konferenca se je zlasti temeljito ukvarjala z vprašanjem cen v trgovini na drobno in v zvezi s tem z izpremembo določb, nanašajočih se na regulacijo cen in pobijanje dražnje. Temeljito je proučila vprašanje enakomerne razdelitve blaga na konzumente, da se prepreči kupčevanje v verižnih kade.

— **Zastopniki Zveze novinarjev pri ministru socialne politike.** Uprava Zveze novinarjev kraljevine Jugoslavije je imela včeraj v Beogradu sejo, potem se je pa zglasila pri ministru socialne politike in narodnega zdravlja dr. Budisavljeviču v zvezi z raznimi stanovskimi vprašanji ter ureditvijo službenega razmerja med delodajalci in novinarji. Minister je zelo prijazno sprejel zastopnike novinarske organizacije in z zanimanjem poslušal njihove želje in težnje.

— **Hvalevredna pobuda SPD.** Kdor hodi v naše planine, ve, da niso vsa pota in vse markacije idealne. Marsikaj je pomanjkljivega. Sicer pa osrednje društvo SPD samo po svojem markacijskem odseku ne more vsako leto pregledati vseh planinskih poti. Zato je pa odbor sklenil naprositi resne in zanesljive planinske tovaršice za pomoč pri opravljanju tega ogromnega dela in sicer tako, da prevzamejo posamezni nadzorstvo določene poti in da bodo odboru o nedostatkih na nji poročali. Prepričani smo, da bodo vsi naproseni planinci radevolje prevzeli to nalogo in da bo ta hvalevredna pobuda SPD rodila bogate sadove.

— **Naši mušlimani letos ne pojdejo v Mekko.** Zaradi vojne muslimanski romarji iz Bosne in Hercegovine letos ne bodo mogli na božjo pot v Mekko in Medino.

— **Spor med kiparjem Dolinarjem in Kovnicom.** Naš kipar Lojze Dolinar toži Kovnico v Beogradu zaradi umetniškega plagiatu. V tej tožbi je bil včeraj narok, ki je bil pa prekinjen, ker mora dobiti sodišče nove dokaze. V oktobru 1934 je Zveza vojnih dobrovoljcev naročila pri kiparju Dolinarju umetniško plaketo z likom blagopokojnega kralja Aleksandra I. Izdelava plakete je bila poverjena Kovnici, ki je izdelala zmanjšani lik in ga izročila Zvezi dobrovoljcev. Istočasno se je pa po Dolinarjevem zahtevanju pojavil grobi plagiat te plakete na ploščah iz oniksa in prodajali so te plakete po 150 din. Zato je Dolinar vložil tožbo proti Kovnici, češ da je bil odškodovan za 57.000 din. Zastopniki Kovnice pa pravijo, da Dolinar nima prav, ker je svoje delo prodal Zvezi dobrovoljcev za 5000 din in kot tožnik bi lahko v tem primeru nastopil samo Zveza dobrovoljcev, ne pa on.

— **3258 študentov na beograjski univerzi.** Vpisovanje študentov na beograjski univerzi je končano. Vpisalo se jih je 3258, in sicer na filozofski fakulteti 396, na juridični 1100, na medicinski 739, na tehnični 690, na poljedelsko-gozdarski 209, na veterinarski 54, na bogoslovski pa okrog 80. Razen tega se je prijavilo 118 židovskih študentov, o katerih pa še ni padla odločitev, ali bodo vpisani ali ne.

— **Prvi podatki o letošnjem tujskem prometu do septembra v Dubrovniku.** Na seji Turistične zveze v Dubrovniku so ugotovili, da je bila letošnja tujkosprometna sezona silno slaba. V prvih osmih mesecih letos je Dubrovnik obiskalo 13.690 gostov in je bilo 116.199 nočnin. Inozemskih gostov je bilo samo 1657. Prejšnja leta je Dubrovnik živel predvsem od gostov iz tujine. Lani je Dubrovnik imel v istem razdobju 49.038 gostov s 350.434 nočninami. Te številke dovolj jasno kažejo, kako izredno slaba je bila letošnja sezona.

— **Vojške vaje v okolici Zagreba.** V okolici Zagreba bodo na južnih obronkih Zagrebačke gore 10. t. m. dopoldne velike vežbe vseh enic zagrebske posadke pod vodstvom zastopnika poveljnika savske divizijske oblasti. Pri teh vajah hočejo prikazati aktivnim in rezervnim oficirjem zagrebske posadke skupno delo letalstva, motoriziranih in protiklopnih enot s pehoto in topništvom, kakor tudi zadnje izkušnje v bojih na evropskih bojiščih ter nevarnosti v borbi. Pri vajah bodo sodelovali letalci, padalci in vse ostale vrste orožja zagrebske posadke. Vajam bodo prisostvovali poveljnik IV. armijske oblasti general Peter Nedeljković ter vsi aktivni oficirji zagrebske posadke.

— **Za reševalni sklad SPD so nabrali izletniki na Veliki Planini 6 t. m. din 166.50.** Slovensko planinsko društvo se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje. Skupine planincev prosimo, da posnemajo ta primer zbiranja prispevkov za izpolnitev organizacije za reševalno službo v naših planinah.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, od časa do časa bo rahlo deževalo. Včeraj je deževalo v Ljubljani in Mariboru. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu 23, v Splitu in Dubrovniku 22, v Sarajevu in Kumboru 21, na Visu 20, na Rabu 19, v Zagrebu 16, v Ljubljani 13,4, v Mariboru 12. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763,6, temperatura je znašala 11,8.

— **Samomor mladega dekleta v Sarajevu.** V ponedeljek se je obesila v Sarajevu 18letna Leopoldina Kostanjevič, dijakinja 3. razreda privatne trgovske akademije. Zvečer je prišla domov in se začela učiti. Ta čas je odšla njena mati s svojo sorodnico v kavarno v isti hiši. V materini odločnosti se je hči obesila. Zapustila ni nobenega poslovnega pisma in zato nihče ne ve, kaj jo je poglaval v smrt.

— **Velika tatvina na zgrebenkem letališču.** Iz skladišča zagrebskega letališča so zadnje čase izginjale avtomobilske gume. O tem je bila obveščena policija, ki je ugotovila, da prodajajo tatovi ukradeno robo gostilničarju Ivanu Balenoviću ter obrtnikom Mihi Mortu in Stjepanu Molnarju. Policija je vse tri zasilila. Preiskava je doglajala, da je bilo do sedaj ukradenih iz skladišča za 100.000 din avtomobilskih gum.

Iz Ljubljane

— **Ij Skozi sito** smo dne 2. oktobra t. l. preresetali ljubljanske javne ure, zlasti električne ure na reklamnih kioskih in smo rekli o njih, da ne gredo pravilno, niso šle in menda nikoli ne bodo. Pri tem smo zapisali, da se zgodi tudi, da javna električna ura kar čez noč izgine. Mislili smo na uro na prometnem otoku na Ajdovščini. Omenili smo tudi, da napaja te ure z električno energijo mestna elektrarna. Po pojasnilu z mestnega poglavarstva pa je stvar taka, da te javne ure niso sone na omrežje mestne elektrarne, temveč dobivajo potrebni električni tok iz akumulatorske baterije. Mestna elektrarna oskrbuje vse javne električne ure po mestu, razen mehanizma ure v magistratnem stolpu in akumulatorskih baterij za pogon. Za katere je odgovorna tvrdka Siemens. Da katere teh ur včasih ne kaže pravega časa ali celo obstoji je vzrok v tem, da se je zvezna žica pretrgala, kar pa mestna elektrarna takoj popravi, čim opazi napako. Kar se tiče javne ure na Ajdovščini, jo je morala mestna elektrarna začasno odstraniti, da obnovi in preplekša zarjavelo železje. Kar zahteva normalno vzdrževanje let ur. saj so bile postavljene že pred nekaj 15 leti. Skrb častarja, da se ta odstranjena ura ne bi več vrnila na Ajdovščino, kakor je bilo z uro z Zvezdi, ki je bila prestavljena na Tvrstvo cesto v bližino kavarne Majcen. Je povsem neutemeljena, saj so številni ljubljanci imeli pri-

ličko videti, da je delavstvo mestne elektrarne železno ogradije za javno uro na prometnem otoku sredi Ajdovščine že postavilo, ura sama pa bo montirana še te dni.

— **Ij Plenarna seja** akcijkega odbora vrhovnega socialnega sveta. Jutri ob 17. v mestni sejni dvorani plenarna seja akcijkega odbora VSS. Na nji se bodo obravnavala vprašanja praktične izvedbe vsesvetke akcije ter pomoči društev in ustanov pri nji.

— **Ij Danes je nepreklicno zadnji dan** razstave Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu. Razstava je odprta od 9. do 18. ure.

— **«Tunis», zabavna kriminalna komedija v kinu Sloga.** Napeto vsebino tega kriminalnega filma poživila neodoljiva komika debelušastega in spretnega Huszarja Puffyja, ki vam nudi dve uri razvedrila in zdravega humorja. Videli boste, kako je mož, ki živi že celo večnost pod copato in ki mu končno ta tiranija že presega ter se odloči za pobeg. To pa še ne pomeni, da se bo mogel znebiti svojega hišnega zmaja, ker mu je takoj za petami. V tem filmu polnem dramatskih scen in neumljenih borbe uporabljajo protivniki vsamogoča sredstva za opeharjenje in uničenje svojih konkurentov. To je prava dirka na življenje in smrt, ki se odigra na cestah azurne obale, na ladji v Afriko, v Tunisu in končno v sami pustini. Ta film izredno pestre vsebine je od danes naprej na sporedu v kinu Sloga (—)

— **Ij Smuško telovadbo** priredi Slovensko planinsko društvo, osrednje društvo v Ljubljani kakor prejšnja leta tudi letos pred pričetkom zimse sezijske. Pomen gimnastike je, da se smučarji planinici, začetniki v smučanju, seznanijo z osnovnimi gibi, ki so potrebni pri smučanju. Smuška telovadba pa je važna tudi za izvežbane smučarje, da si razgibljejo ude in mišice, ki pridejo v poštev pri smučskih gibih. S smuško telovadbo pred smučanjem v snežicah se zadevne mišice utrudijo in smučarji ne čuti kasneje po prvi smuki v naravi bolečin v mišicah in utrujenosti. Smuško telovadbo bo vodil znani smuški učitelj S. Komne G. Černič Jože. Telovadba bo pričela v sredo dne 16. t. m. ter bo vsak teden enkrat do prve polovice decembra, ko pričakujemo prvi sneg tako, da bo po zaključku smuške telovadbe mogoče prirediti petdnevni praktični smuški tečaj v naravi. Prijave sprejema društvena pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-I.

Proč s starimi izlozbi!

ARANZERSKO DRUŠTVO LJUBLJANA

Vodja tečaja: Deršek Ivo, aranžer tv. I. C. Mayer, Ljubljana

— **Pri nakupu drv** so se doslej dogajale različne nerednosti, kakor smo že poročali. Zaradi tega ponovno opozarjamo občinstvo, da v primeru, da prodajalec noče polen zložiti tako, da bi bilo mogoče ugotoviti točno mero, namudoma telefonično zaprosi mestno tržno nadzorstvo za enega izmed organov, ki ho kupcu pomagati pri ugotavljanju mere oziroma bo v primeru potrebe javil nepoštenega prodajalca pristojnim oblastem, kjer bo prejel zaslužen kaznen. Telefonske številke mestnega poglavarstva so od 40-21 do 40-30.

— **Prirodoslovno društvo v Ljubljani** — **Ljudska univerza v Ljubljani.** O lastnostih, ki se podedujejo, bo predaval pod našim okriljem dr. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani** pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — **Samo kvaliteta optika.** 3. l.

— **Ij Preselji se je iz Franciškanske ulice** v Tavčarjevo ulico, nasproti Preloga, urar Fr. Bazelj. Ure, zlatnina, strokovna popravila ur.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Sreda, 9. oktobra: Romeo in Julija. Red sreda
Četrtek, 10. oktobra: Razvalina življenja. Red četrtek
Petek, 11. oktobra: Revizor. Red premier-ski
Sobota, 12. oktobra: Romeo in Julija. Izven
Nedelja, 13. oktobra: Revizor. Izven

OPERA
Začetek ob 20. uri
Sreda, 9. oktobra: Lok. Plesni večer Pie in Pina Mlakarja. Izven
Četrtek, 10. oktobra: Fidelio. Red A
Petek, 11. oktobra: zaprt
Sobota, 12. oktobra: Jenufa. Red premier-

Mouniba el Solha muči domotožje

Trdovratno vztraja pri tem, da se zasliši priča, ki ga ne bo mogla razbremeniti

Ljubljana, 9. oktobra

Na končno razsodbo glede obtožbe poizkusa milijonske sleparije čaka v ljubljanski kazniličnici Asirec Mounib Bey el Solha. Nikamor se ne mudi temu eksotičnemu jetniku, kar privadil se je ljubljanske kazniličnice, kakor da mu je dobrodošlo pribeljšanje po dolgem romanju po svetu. Vztraja pri tem, da se zasliši še vratar hotela Mikli, ki je sedaj na orožnih vajah in ga vabilo sodnje ne more doseči. Ta priča naj bi potrdila, da je Mounib razpolagal z dolarskimi čeki, in da torej ni imel slepariskega namena, ko si je izposajal denar. Čeke je baje izgubil na poti v Maribor, kjer je tudi sklepal milijonske kupčije. Čudno je, da Mounib vztraja pri tem, da se vratar osebno zasliši in se ne zadovolji z njegovim pismenim pričevanjem, ki je bilo zapisano kmalu po aretaciji mladega avanturista. Skoraj neverjetno je, da bi se vratar spomnil na dolarske čke, če v preiskavi ni vedel ničesar povedati o teh čkih. Sicer pa bo za sodišče zadostovalo poročilo, ki je prišlo iz Švice. Mounib je vedno trdil, da ima svoj račun v neki curiški banki, banka pa je sporočila, da o računu Mouniba Bey el Solha ni duha ne sluha, pač pa poznajo tega gospoda po imenu, zaradi tega namreč, ker so banko vprašali tudi iz drugih držav, kdo je gospod Mounib in kakšne račune ima v banki.

Zato je podoba taka, kakor da se Mounib dobro počuti v naši kazniličnici in da bi rad ostal v svoji celici še nekaj tednov, da se temeljito odpočije po dolgih avanturah. Zanimivo je namreč, da je Mounib križaril po vseh jugovzhodni Evropi, preden je prišel v Ljubljano. Njegov potni list kaže, da je prepotoval Grčijo, Bolgarijo, Rumunijo, Madžarsko in Italijo, preden je prišel v našo državo. Potoval je križem krazem, kakor človek, ki ga kdo vodi po svetu. Iz Grčije je šel v Rumunijo in odtod zopet nazaj v Grčijo, odtod v Italijo in spet v Rumunijo.

Res pa je, da Mounib ni več tako dobre volje v preiskovalnem zaporu kakor je bil prve tedne. Nekam zamišljen je zadnje dni in skoraj postaral se je. Kdo ve, kakšne skrbi ga tarejo. Kljub temu je ostal vijučen in dostojen, kakor je bil v začetku. Njegovo vedenje je vedenje polnega gospoda, ki ga tudi kaznilišče ozačuje ne vrže s tira bontona. Tudi svojo zunanost neguje skrbno, vsak dan ga kazniliški brivec obrije. Dolgčas si preganja tudi s čitanjem francoskih knjig, najraje pa sedi pri mizi in razmišlja. Jetniški paznikom se zdi, da ima izredno mnogo premisliti in pretuhtati. Morda ga muči tudi domotožje, kajti daleč je Ljubljana od orientalskega Beyrouta, kjer je eksotični obtoženec doma.

LIVAR FRANCE DOLENEC Z JESENIC OPROŠČEN

Livar France Doleneč, zaposlen v Kranjski industrijski družbi na Jesenicah, se je moral včeraj zagovarjati pred malim kazenskim senatom zaradi obtožbe, da je zakal predelavca KID Antona Pintarja. Zgodilo se je v noči od 13. na 14. julij. V tovarniški kazni na Jesenicah je sedela večja družba. Pri svoji mizi so bili obtoženec livar Doleneč, pokojni Anton Pintar, delavec Iskra in njegova žena. Po policijski uri so se vsi napotili proti domu. Med

ski. Gostovanje Josipa Gostiča in Elze Karlovčeve

Nedelja, 13. oktobra: Grof Luksemburški. Izven

— **Prihodnja premiera v operi** bo v soboto 12. t. m. za red premierski. Vprizorili bodo Janáčkov opero »Jenufa«. Snov je zajeta iz moravskega kmečkega življenja. Libreto v 3 dejanjih je spisal Gabriela Preissova. Delo je muzikalno našteliral dirigent Niko Štrifot, zveziral pa šef-režiser Ciril Debevec. Glavne partije: Heybalova, Elza Karlovčeva in Gostič kot gost ter Marčec.

— **Pia in Pino Mlakar** izvajata drevi v operi samostojen plesni večer pod naslovom »Lok« na veliko Lhotkovo plesno kompozicijo, ki je instrumentirana za manjši orkester. Dirigiral bo Drago Marjo Stijanec. »Lok« obsega tri dele. Prvi del »Mladost«, drugi del »Ljubav« in tretji del »Zrelost«. Vsebinsko osnovo za to njuno veliko zamisel tvori odnos, ki vlada med možem in ženo, in je prikazan v treh stopnjah svojega razvoja. Opozarjamo na ta izredni večer v naši operi.

potjo je pokojni Pintar blizu trgovine Kaša na glavni cesti stopil v stran, tedaj pa ga je nekdo zabolal s kuhinjskim nožem v prsa. Pintar je v bolnici podlegel hudim poškodbam.

Razpravo je vodil predsednik senata s. o. s. Ivan Brelih, obtožnico je zastopal državni tožilec dr. Hinko Lučevnik. Obtožnec, ki ga je branil odvetnik dr. Cepuder, je mirno izjavil, da se ne čuti krivega. V dolgem zagovoru je dokazoval, da je nedolžen, saj je bil pokojnemu Pintarju dober prijatelj in ni imel prav nobenega povoda, da bi se nad njim tako kruto maščeval. Sodišče je zaslišalo več prič. Nobena ni obtožena obremenjevala. Na Jesenicah je bila javnost prepričana, da je Doleneč nedolžen, kot krivec pa je bil osumljen neki neznanec visoke, sloke postave, s katerim je nekaj dni pred ubojem pokojni Pintar igral na karte in ga obral.

Zaradi popolnega pomanjkanja dokazov o krivdi je bil livar Doleneč oproščen in takoj izpuščen iz preiskovalnega zapora. Razpravo je poslušalo mnogo Jeseničanov, ki so poznali zaklanega Pintarja in so se zanimali tudi za usodo obtoženega Doleneča, ki je bil osumljen uboja zaradi nekih indicij, ki so se pa v tebu štirinje razprave razbiliti in je moralo sodišče zaradi tega izreči oprostilo sodbo.

Iz Celja

— **c Komemoracija.** Sokolsko društvo Celje-matica ponovno poziva članstvo in naraščaj, da se udeležijo komemoracije za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem, ki bo drevi ob osmin v telovadnici mestne osnovne šole. Na sporedu je Chopinova »Zalna koračnica«, spominski govor prof. Ivana Milinara, državna himna in »Pesem sokolskih legij«. Udeležba v civilu z znakom, obvezna za vse. Pridite točno!

— **c Žagana in sekana drva** so se podražila. Mestno poglavarstvo v Celju je določilo za območje mestne občine celjske naslednje najvišje cene drv za kurjavo iz skladišča trgovca: 100 kg žaganih bukovih cepanic I. vrste 36 din, II. vrste 34 din. V vsem ostalem velja še razglas mestnega poglavarstva z dne 10. septembra. Nove cene, ki so za 4 din pri 100 kg višje od dosedanjih, so stopile 8. t. m. v veljavo. Cene morajo biti v prodajnem lokalu označene na vidnem mestu.

— **c Učiteljsko zborovanje.** V soboto 12. t. m. ob 9. dopoldne se prične na I. dekliški narodni šoli v Celju redni občni zbor sreskega društva JUU v Celju.

SOKOL

Sokolsko društvo Ljubljana III. Bežigrad počasti danes ob 19. s spominsko svečanstvo blagopokojnega Viteškega kralja v društveni telovadnici ob Tyrsevi cesti. Udeležba je obvezna za članstvo in naraščaj, a deca mora v teku dneva polagati cvetje na spomenik v Zvezdi, kjer se pokloni deputaciji ob 20. pri polaganju vencev z zaoblubo: »Čuvajmo Jugoslavijo!«

— **Uprava Sokola Ljubljana-Vič** vabi članstvo in naraščaj ter vso viško javnost na spominsko svečanost, ki bo danes ob 19.15 pred kraljevim spomenikom na Glincah.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklci, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

50 PAR ENTLANJE
ažuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din. — **Julijana.** Gospodstva c. 12 in Franciškanska ul. 3. & 4. L.

Poslužite se malih oglasov

»Slov. Narodu«

ki so najcenejši!

ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri

PRESKEER
Sv. Petra cesta 14

KLIŠEJE
ENO VEČERAVNO JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

KUPIM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

ZAVRZEN DENAR
imate na podstreljih in v kletih. Staro železo, kovine in vsakovrstne predmete — plača najbolje »Metalia«. Gospodstva c. 16, tel. 32-88. 2336

STARE VREČE

embalažo, kupujem vsako količino

Egon Zakrajšek
LJUBLJANA

Miklošičeva 34 — Telefon 48-70

PRODAM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

KROMPIR
kresnik, zdrav, lep, se prodaja v večjih količinah. Obrnite se takoj na naslov: Martin Š

Bolgar je vrgel prvo bombo iz letala

Kaj pripoveduje bolgarski polkovnik Radul Milkov o svojih doživljajih med balkansko vojno

Take so moderne letalske bombe

Mož, ki je prvi vrgel letalsko bombo na sovražnika, je Bolgar, sedanji polkovnik Radul Milkov. Mož je star že 75 let, pa se še vedno navdušuje za letalstvo. Vojno ministristvo ga je poslalo leta 1912 v Berlin, da bi postal pilot. 22. septembra istega leta je položil letalski izpit. 10. oktobra je izbruhnila balkanska vojna proti Turčiji. Milkov je takoj zapustil Nemčijo ter prispel 14. oktobra s svojim mehanikom Karolevom in tremi novimi letali Albatros

v bolgarski generalni štab v Stari Zagori. Ne da bi čakal na nemške mehanike, je Milkov sam montiral letala in jih tudi preizkusil. Potem jih je pa prepeljal na bojišče pred turško trdnjavo Drinopol. Njegovi bolgarski tovariši, ki so prišli iz francoske sole, so kar strmeli ob pogledu na njegove drzne polete.

Bolgarska vojska je imela takrat med vsemi balkanskimi državami najmočnejše letalstvo, obstoječe iz treh letal Albatros po 100 HP, 3 francoskih Bleriotov po 70 in 50 HP, treh zelo starih letal istega tipa, enega francoskega letala Voisin Sommer in po enega angleškega letala Bristol in Newport. Razen tega pa še 4 ruske letalce s 5 farmami ruske konstrukcije. Pozneje se je pridružil bolgarskim letalcem še znani pionir letalstva Kostin s svojim letalom. Imel je pa smolo, da se je moral že na prvem poletu proti sovražniku spustiti na tla in da so ga ujeli. Bolgarom so prihiteli na pomoč še po en Italijan, Švicar in Anglež. Turki so pa imeli samo dve nemški letali Harlan.

Bolgarski letalci so bili razdeljeni v tri skupine. Prva skupina pod vodstvom Milкова, je bila določena za napad na Drinopol, druga skupina naj bi se udeležila obkolitve trdnjave, in dosegla čimprej Četaldžko linijo pred Carigradom, tretja naj bi pa navajala na Gallipoli. 16. oktobra 1912 je dobil Milkov, takrat še podporočnik II. armade, povelje, naj pregleda sovražnikove pozicije v Drinopolu in okolici. Dvignili smo se ob 9. zjutraj, je pripovedoval Milkov oni dan v neki sofijski kavarni. Pred seboj sem imel dve orumeneli risbi, na katerih se je jasno videl slaboten dvokrilnik in podrobnosti njegove primitivne konstrukcije. Moj opazovalec Tarakšijev je vzel s seboj dve mali ruski bombi nazvani »gelgar«. Nameravala sva ju vreči na sovražnika.

Takrat pa nisva prišla do tega. Letela sva v višini 800 m, v višini kot nerazumljiv čudež v očeh vojakov in civilnih prebivalcev, ki take brneče ptice še nikoli niso videli. V bližini kolodvorov sva videla, kako vlečejo turški vojniki dva topa. Spustila sva se tako nizko, da sva jasno videla

vitke minarete mešaj. Ljudje so stali na ulicah in midva sva jim žugala s pestmi. Za mestom sta počivala dva polka na travnikih. Požurila sva se nazaj povedat kaj sva videla. Šele iz poznejšega pripovedovanja prebivalcev po padcu trdnjave sva izvedela, da so naju obstreljavali s pištolami in strojnicami. Streljal pa nisva ališala, ker je motor preveč brnel. Svoji bombi, veliko svetovno senzacijo, sva vrgla iz letala šele nad trdnjavo, ko jo je bila naša vojska že povsem obkolila.

29. novembra sva zopet startala, da bi pogledala kaj se godi v trdnjavi. Dvignila sva se vrhovi francoskega in ruskega vojaškega atašaja ter mnogih novinarjev, ki so najin poskus motrili z največjim nezaupanjem. Letel sem v spremstvu večih letal in hitro sem dosegel Drinopol. Posadka je namerila na nas topove, vojaki so streljali na nas s samokresi in strojnicami. Na visokem minaretu smo videli hodčo, kako moli. Ko smo opisali nekaj krogov, smo se spustili nižje in prileteli v bližino kolodvorov. Za svojim sedežem sem imel koš z dvema primitivnima bombama. Da bi ga dosegel sem se moral skloniti nazaj, ker je stal koš pred opazovalčevim sedežem. Moja kretanja je spravila letalo nekoliko iz ravnotežja, toda posrečilo se mi je vreči 8 kg težko bombo na kolodvor. Prvi je kmalu sledila še druga. Škoda je bila neznatna, ker sta padli obe bombi v gozd. Toda povzročili sta veliko demoralizacijo.

Po obeh balkanskih vojnah je Milkov še vedno sodeloval pri letalstvu. Leta 1915 je odpotoval z nakupovalno komisijo v Nemčijo, kjer se je seznanil z šef pilotom Alfredom Friedrichom, ki je imel za seboj prvi rekordni polet Berlin—Pariz leta 1912. Pod njegovim vodstvom je položil Milkov mojstrski izpit. Takrat je posegla Bolgarja na strani Nemčije v svetovno vojno in Milkov se je boril kot poveljnik prve letalske skupine 2. armade na strumski fronti. Kmalu je postal major in poveljnik bolgarskih letalcev. Za svojo hrabrost je bil večkrat odlikovan. Še zdaj marljivo deluje za razvoj bolgarskega letalstva in pripravlja se izdati revijo »Naše letalstvo«.

To in ono

Samo prvi človek v raju ni vedel niti približno kako visoko starost bo dočakal. Ljudje si podajajo roke iz nekakega nerazumljivega atavizma ali pa si nastavljajo ustne.

Grški bog Hronos je požiral svoje otroke čim so se rodili iz strahu za svojo oblast. Ljudje so pošteti iz prebrisanih in nepošteni zaradi pomanjkanja fantazije. Družba brez dostojanstva je kakor hiša brez stropov.

Ko so šli bogovi na vojno se Odiseju ni hotelo od žene in delal se je pred odpo-

slanci blaznega — to je bil menda prvi strahopetnež v zgodovini.

Neki računar je izračunal, da se mora ena in ista razdelitev 32 kart med štiri igrače ponoviti samo enkrat v tisoč letih. Umetnost ne vidi gospodarjev.

Bernard Shaw je dejal nekč. da je dolžnost novinarja varno popravljati včerajšnje nazore občinstva.

O biku v areni pravijo Španci, da je gluh na en rož. a torej od njega umetnost je v tem, da spozna na kateri.

Francozi so tako pretirano vpludni, da vikajo ljubice in boga.

Za zaščito mater in dece

Škofjeloški okraj dobi v vsaki občini krajevni odbor Unije za zaščito dece

Škofja Loka, 7. oktobra

»Za zaščito mater in dece« je geslo, ki stoji z njim pred nas Unija za zaščito dece, organizacija, ki je v svojih prvih razvojnih stopnjah v Škofjeloškem srezu. Pobudo je dala Škofja Loka sama, ki se dobro zaveda, da ne smemo ostati brezbržni in neprisrčni pri namrehtu zahtevam časa in da je zato nujno potrebno, da se cilji Unije uveljavijo tudi na deželi. Unija za zaščito dece naj bi dobila vsaka občina, kjer naj bi delovali krajevni odbori v duhu te človekoljubne organizacije. Črvarstvo imamo kopo društev in ustanov, verujemo, da klic Unije ne bo ostal zaman, marveč se bodo še našli ljudje, ki bodo pripravljeni podpreti stremeljenja Unije v vseh njenih delovnih smereh. Kaj hoče Unija? Sirok in lep je njen delokrog, saj je posvečen pomoči potrebnim materam in deci. Predvsem zbira podatke o razmerah, ki žive v njih starši, zlasti matere, zanima se, kako in kje se deca rodi, kje stanuje, kako in s čem se hrani, kako se vzreja, kdaj in kje se jemlje na delo in ali ne gre pri tem za izrabljanje mladega človeka. Za namore ki bi mu ulegli vse življenje škodovati Unija tudi vodi evidenco o zapuščenih in zanemarih otrokih in nudi svojim varovancem zaščito. Na zunanjo obstoja nieno delo v predavanjih, sestankih in roditeljskih posveth vseh z namenom, da se zboljša splošni življenjski standard zaščite potrebnih mater in dece. Tudi krevališča, zdravilišča in letovišča ima Unija v programu. Se posebno važna pa so naloge Unije v času vojne.

Škofjeloški krajevni odbor Unije se prav pridno sestaja k sejam Hrbenica krajevni Uniji so osebe, organizacije, ki so posredno ali neposredno zelo zainteresirane na rasti našega pokolenja. Predsedstvo je v rokah sreskega sanitetnega referenta g. dr. Kocijančiča, tajništvo pa vodi uradnik g. Thuma. Začetek je storjen in prvi spiski se urejajo. Ni jih malo, saj bo Unija zbrala sprva podatke o vseh škofjeloških mladini. Unija je blagodejno posegla v domove, da se je mladina odtegnila slabim vplivom in

zgleodom. To pa je šele začetek. Upoštevajmo, da ima Škofja Loka s svojo bližnjo okolico precej tovarniškega delavstva in že se nam potreba Unije pokaže v še večji meri.

Prebivalstvo Amerike se stara

Po najnovejši statistiki se je število prebivalcev Združenih držav v zadnjih desetih letih povečalo za 7%, medtem ko je znatno prirastek v prejšnjem desetletju 17,5%. Če upoštevamo izredno ugodne življenjske pogoje, naravno bogastvo, prostranost ozemlja, ugodno podnebje itd., je ta razvoj povsem nerazumljiv. Od 17,5% na 7% je velik skok. Ta skok je pa tudi zelo nevaren, kajti, če se bo ta proces še nadaljeval, se bo Amerika kmalu uvrstila med države, katerih število prebivalstva ne narašča ali pa celo že pada. V tem razvoju je pa tudi izvestna pravičnost. Trgovska in preračunljiva Amerika je bila doslej dežela, ki je imela v evropski vojni največjo korist. Nakopičila si je zlata, prodajala je blago in postala je celo gospodarica vseh angleških posestev v ameriških morjih. Obenem je pa še dobivala in dobiva vojaška naročila. Ni izključeno, da bo njena korist od evropske vojne še večja.

Dejstva pa govore jasno, da je resnična in nevarna ekspanzivnost Združenih držav izven njenega ozemlja izključena. Ameriki manjka v ta namen zlasti prebivalstva. Alkoholizem, pogoste ločitve, čudno pojmovanje življenja, razvratno družinsko življenje in drugi taki škodljivi pojavi, vplivajo neugodno na razmnoževanje. Narod, ki utrpne v razvoju, nima nikoli dovolj ekspanzivne sile, da bi mogel osvojiti velik del sveta. Narod, ki se stara, ne osvaja novih dežel, če jih pa že osvoji, jih ne obdrži dolgo.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Izvoz in domača poraba sadja

Sadja še mnogo premalo predelujemo v marmelado — Premajhna podjetnost med domačini

Ljubljana, 9. oktobra
Tudi letos bi bila potrebna širok potez na propagando za domačo porabo in predelavo sadja. Letošnja sadna letina v splošnem sicer ni tako dobra kakor lanska, vendar se k sreči ni uresničila bojazan, da letos soplch ne bo dovolj sadja za domačo porabo. Še manj pa za izvoz. Če se oziramo predvsem na jabolka, ki so glavni sadni pridelek v Sloveniji, je treba celo nagnati, da je bila letošnja sadna letina zadovoljiva in veseliti nas mora, da so največ jabolk pridelali zlasti v izrazitih sadjarskih okrajih. Tako so jabolka dobro obrodila v Slovenskih goricah, kjer je bila lani slaba letina, pa tudi na Gorenškem, v višjih legah so lahko precej zadovoljni s pridelkom.

Marsikdo tudi ne ve, da zadnje čase izvažamo precej jabolk iz Slovenije. Doslej je bilo izvoženih že nad 850 vagonov letnih in poznih jabolk, in sicer največ v Nemčijo, ki je glavna odjemalca našega sadja. Precej zimskega sadja je še na zalogi, zlasti pri izvoznikih. Zadovoljivo je tudi, da so cene visoke, znatno višje kakor prejšnja leta. Jabolka so dosegla že ceno 4.5 do 5 din kg.

Opozoriti je treba, da letos ne izvažajo le boljših zimskih, namiznih jabolk, temveč tudi slabše sadje za takošnje porabo. Nakupovalci letos niso posebno izbirični. Sadjarji ob dobrih prometnih zvezah bodo torej lahko prodali svoj pridelek. Razumljivo je, da zaradi tega ne bo ostalo toliko sadja za domačo porabo kakor lani. Toda prav zaradi tega bi bila letos potrebna tem bolj ekonomična poraba in skrbeti bi moral, da bi se pokvarilo le čim manj sadja. Zato bi na morali sadja čim več predelati, konzervirati.

Razveseljuje je, da so se naši sadjarji

vendar začeli nekoliko bolj zanimati za predelavo sadja. V vseh okrajih, kjer se je razvilo umno sadjarstvo, mnogi sadjarji že prav dobro vedo, da bo ta pomembna kmetijska stroka donosala še mnogo več, če ne bodo navezani na to, da prodajo svežega sadja. Doslej so sadjarji predvsem sušili sadje, a čedalje večje zanimanje je tudi za vkuhanje. Od leta do leta več je modernih sadnih sušilnic na deželi in le redki so kraji, kjer se še ne zavedajo velikega gospodarskega pomena sušenja sadja. Ljudje so tudi sprevideali, da je bil denar dobro naložen v sušilnice, ki so dobro uporabljive tudi v letih, ko ni sadja za sušenje, saj v njih lahko suše uspešno tudi koruzo, gobe, lan itd.

Propaganda za vkuhanje sadja, za predelavo v marmelado, zdaj, žal, ne more imeti posebnega uspeha; ne morda zaradi pomanjkanja sadja, temveč, ker je sladkor predrag. Sadjarska društva in druge ustanove so se obrnile s prošnjo na finančnega ministra za podelitev trošarine prostega sladkorja, ki bi ga potrebovali za vkuhanje sadja. Prošnjo so podprle tudi krajevne oblasti, vendar je bila, žal, odbita. Na finančnem ministru se izgovarjajo, da ne morejo oprostiti trošarine na sladkor za sadjarje, češ, nadzorstvo nad uporabo ni mogoče.

Zadeva je silno važna in treba bo vsekar naiti primeren izhod, da se bo pri nas uvedlo kuhanje marmelade. Pri nas pridelamo toliko sadja, da bi morala biti marmelada dovolj poceni za vsakogar. Otroci, ki pogosto stradajo na deželi in v mestih, bi morali imeti dovolj vsaj marmelade in kruha. Sicer je na marmelado važno živilo. Čudimo se, da med nami ni nikogar, ki bi spoznal, da bi bila tovarna marmelade lahko donosno podjetje. Za

ustanovitev manjšega industrijskega obrata bi pač ne bilo treba toliko kapitala, da bi ga domačini ne zmogli. Samo premalo podjetnosti je še vedno med našimi ljudmi. Mimogrede naj omenimo, da n. pr. v Italiji izdelujejo v tovarnah marmelado tako poceni, da je postala že narodna jed razen makaronov. Te tovarne prejemajo za svojo porabo trošarine prost sladkor. Zato je pa tudi v Italiji fina marmelada — v našem denarju — po 7 do 9 din kg. Tudi v naši državi bi lahko imeli dovolj marmelade poceni, da bi jo lahko kupovali tudi revnejši ljudje. Zda ostane mnogo sadja neizkoriščenega, zlasti v okrajih, kjer lahko spravijo v denar le boljše, sveže sadje, n. pr. zimska jabolka. O tej zadevi bomo še spregovorili ob priliki.

Letos so gospodinjice v mestih nakuhale mnogo manj marmelade in tudi za druge namene za manj vkuhavaio kakor lani. Zda je pač sadje nekoliko dražje, na tudi sladkorja ni za vkuhanje. Mnoge gospodinjice pa letos tudi mnogo prti izčrpal gospodinjinske proračune vsak mesec zaradi splošne podražitve življenjskih potrebščin. Vsekakor kaže, da bo konzum sadja v tej sezoni v Ljubljani manjši kakor prejšnja leta, odnosno se vsaj ne bo povečal kakor se je vsako leto v primeri s prejšnjim letom.

Iz Zagorja

— Koncert malih harmonikarjev podmladka Jadranske straže iz Domžal je ob prav lepi udeležbi občinstva lepo uspel ter upravičil dosežanje ugodne kritike, ki jih je ta mali zbor pod spretnim vodstvom svojega zborovodje g. Tonija Samela žel povsod kjer je nastopil. Hvaležni smo malim umetnikom in ljubim umetnicam za lep užitek in jih želimo videti in slišati v svoji sredi še večkrat.

Iz Radeč

— Planinski dom na Lisci je dobil radijski aparat. Te dni je kupila podružnica SPD Zidani most nov šestcevni radijski aparat, s katerim hoče poživiti promet v domu, v soboto je bila na Lisci kolovadčija koč, v nedeljo pa odborova seja.

Ta na profesoria Morbidusa

Novi roman »Slovenskega Naroda«

Kdo ne pozna slovečih romanov Edgara Wallacea? Gotovo ste jih čitali in ostali so vam neizbrisno v spominu. Z enakim užitkom in še z večjim zanimanjem boste čitali naš nov roman, delo pisatelja Edmunda O'Hara. Ze začetek vas bo prepričal, da je ta roman tako napet in zanimiv, da boste z vedno večjo nestrpnostjo dan za dnem čakali na nadaljevanje.

Mlad detektiv prevzame težko nalogo, odkriti zločin, ki prav za prav sploh še ni storjen, temveč se šele pripravlja, vendar je pa že zahteval življenje treh policijskih uradnikov. Vsi trije so umrli skrivnostne smrti

zastrupljeni z neznanim plinom.

Mladi detektiv se mora boriti proti dvema zelo močnima sovražnikoma in pri tem vidi, da je igrača »neznane prijateljca«, tajinstvenega, nevidnega, vse ovire premagajočega človeka, o katerem ne ve, ali mu je prijatelj ali sovražnik. Šele proti koncu romana se pokaže, kdo je ta neznani prijatelj. Mladi detektiv bi bil zadržel od strahu, če bi bil vedel, po čigavih navodilih dela. Njegovo prizadevanje je naposled kronano z uspehom, toda ne takim, kakor ga je v začetku pričakoval, pa tudi ne s takim, kakor ga je pričakoval njegov »neznani prijatelj« v svojo korist.

ZAČETEK NAŠEGA NOVEGA ROMANA ŽE JUTRI!

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Da je bil za trenutek v njenih očeh Renaud de Valcor, ki ga je oboževala, to mu je bilo največje zmagovalstvo, dražje duši tega moža od zavesti, da je skozi dvajset let imponiral svetu. O, če bi bil mogel podaljšati ta trenutek! Zatopil se je v misli, pogled še vedno uprt tja, kjer je klečal pred oboževano ženo.

Minilo je več ur, ne da bi se bil ganil. Bil je ves zatopljen v svoje sladke spomine.

In vendar ga je nekaj nenadoma zdramilo iz zamaknenosti.

Skala, na katero se je naslanjal, se je stresla od temeljev do vrha, kakor da je udarila v njo strela. Blíž se je naval valov. Drobne kapljice, pršče iz morskih pen na vse strani, so bile že dosegle sanjača. Obenem je napočila jutranja zarja. Bled zelenkast odsev je posvetil v razburkano samoto.

Med vsemi velikimi plimami, prestopi vodna gladina soteske, kjer se je Bertrand mudil. Kmalu so morske pene že močno brizgale k njegovim nogam, potlej se je pa plima umaknila kakor divja zver, ki zaenkrat samo še draži svojo nevarno žrtev, ker si je ne upa takoj naskočiti. Pesek, malo prej še suh in blesteč v mesečini, je bil zdaj rjav in moker, pokrivali so ga prozorni mehurčki, ki so na njem pokali. Bertrand se je ozrl naokrog.

Povsod je segala voda do skal, razbijala se je v belih pahljicah ali pa se je penila med ostrimi pečini. Bilo je skoraj že prepozno, da bi zapustil zavetišče, obdano z vodo.

Toda tisti, ki si je bil izbral to zavetišče, je upal, da bo ostal tazi, dokler morje ne iztrga njegovega trupla. Nasmehnil se je, potegnil iz žepa samokres, se naslonil na skalo, si nastavil cev na čelo in sprožil...

Nikoli več ni nihče videl ne živega ne mrtvega Bertranda Gaela, ki je bil dvajset let Renaud markiz de Valcor.

KONEC

Komaj nekaj dni je tega, ko se je odigraval v siromani ribiški hišici na bretonski obali pri Conquetu čuden prizor.

Na skromni postelji, kjer je spala ali bdela vse noči dolgega polstoletja, je stara kmetica zadnjikrat izdihnila. Kraj nje sta se pa objemali dve krasni itheci in vzdihujoči mladi ženi: Uboga babica! Bili sta princesa de Villingen in grofica de Ferneuse.

Da bi ublažili zadnje ure tega trpljenega polnega življenja, sta se bili Bertrand in Michelina preselili v dom Gaelov, v to dedno domačijo, ki je starka nikoli ni hotela zapustiti.

Obe sta se bili omožili s svojima izvoljencema. In v tej dvojni ljubezni, kakor tudi v svoji medsebojni nežnosti sta bili našli nekaj tolažbe za katastrofo, ki je bila strla njunega očeta in jima odkrila, da sta sestri.

Genijalni pustolovec, čigar hčeri sta bili, je bil zapustil oporoko, s katero je bil pravično razdelil med svoji hčeri premoženje, tako da je dobila vsaka svojo polovico.

Ko je bila obravnava proti Arthuru Sornieru, ki se je bil izognil giljotini s svojimi odkritji, tako da mu je bila smrtna kazen zamenjana v prisilno delo, odkrila pravo osebnost lažnega markiza de

Valcora, je nastalo vprašanje: kako razdeliti dedščino. Oporoka je mogla služiti samo za razdelitev sadov osebne Bertrandove marljivosti, industrije kavčuka v Ameriki. Toda kako ločiti njegovo delo od dela ustanovitelja, mladega markiza de Valcora, in kako razdeliti dobiček? Oporoki sami ni bilo mogoče ugovarjati, kajti Bertranda, njegova zakonska hči, ni imela zakonite pravice razen do polovice premoženja, druga polovica je bila pa prisojena Michelini kot zaručnica, kajti ona bi brez te posebne določbe ne bila mogla ničesar podedovati, ker je bila zasnamba o njenem rojstvu v civilnem registru sporna. Vpisana je bila namreč pod imenom očeta, ki ga v trenutku njenega rojstva ni bilo več, in bila je hči v dvojenstvu živečega moža, ki bi je ne mogel priznati za svojo. Če bi bil pa kdo ugovarjal dednini pravega markiza de Valcora, bi se bil zavlekel spor v neskončnost. Toda edina ovira — mimogrede rečeno neprilakovana — ki je nastala v začetku dedne pravde — je bila ta, da so tisti, ki so imeli pravico obojestransko odkloniti svoj delež pri ogromnem premoženju.

Marc de Plesguen je bil mrtev, njegova hči Francoise — kot redovnica sestra Serafina — pa ni hotela sprejeti ničesar, razen rodbinskega posestva Valcorov, iz katerega je napravila sedež za zavod samostanskega reda Geraldink, v katerem je bila položila zaobljubo.

Michelina se ni hotela omožiti s Hervejem de Ferneusom, razen če bi bila rešena pustolovčevega denarja.

Tudi Bertranda se je odpovedala vsemu, ko je spoznala Gilbertove pomisleke. V takih razmerah je predlagal upravni svet poravnavo družbi, ustanovljeni po Bertrandu Gaelu tik pred njegovo smrtjo, za izkoriščanje plantaž v Valcoriji. Novoizvoljeni predsednik družbe je zahteval od Bertrandinega moža princa de Villigena, naj sprejme dedščino v ime-

nu njegove žene in jo odstopi fondu družbe, sam pa naj postane ravnatelj ameriških zavodov z gotovim številom delnic, ki bi mu jih bili dali hvaležni delničarji. Tako bi bil njegov ponos obvarovan in njegovo premoženje zavarovano, on pa bi napravil sebe dostojno karjiero v novi domovini, kamor bi ne segali predsodki družbe, čijh jarma se je hotel oresti.

Vnuč junaka de Villigena se ni hotel še nadalje delati bolj junaškega — moralno — nego je dopuščala njegova priporočila in nekoliko na rop spominjajoča dedščina. Privolil je. Takoj je hotel odpotovati v Valcorijo, ki naj bi s pomočjo milijonov vsak čas postala eno najsolidnejših podjetij sveta. In seveda je hotel vzeti s seboj svojo ženo in sinčka.

Nekaj ga je pa zadržalo.

Mathurina je umirala. Mathurina, ki je noben preokret usode ni mogel iztrgati staremu krogu prednikov in ki je še vedno stanovala z »Neodolžno« v tesni mornariški hišici blizu Conqueta.

Dovolil, da ji zatisnem oči, — je prosila Bertranda svojega moža. Potlej pa vzamemo s seboj mojo ubogo mater, ki ji morda temeljito sprememba podnebja in načina življenja vrne zdravje. Pomisli samo, Gilbert, kako bi bilo prijetno če bi se moji nesrečni materi zjasnil razum, da bi vedela, kaj se dogaja v tem trenutku, da bi videla okrog sebe samo še srečo.

— Stori kakor želiš, dušica, — je odgovoril Gilbert.

In tako se je zgodilo, da je v skromni izbi, pod streho, ki je varovala cela pokolenja preproštih mornarjev, nad starčo, tako skrivnostno lepo v njeni smrti, pokrito z bretonsko čepico, ki je nikoli ni odložila, plakala mlada žena grofa Herveja de Ferneusa ob strani svoje sestre Bertrande, princese de Villigena.

KONEC

Žalostno stanje letošnjih pridelkov

Naš obmejni kmetovalec, sadjar in vinogradnik gleda s skrbjo v bodočnost

Maribor, 9. oktobra. Letošnji pomlad so napovedovali naši kmetijski strokovnjaki v splošnem dobro leto, ki naj bi sledila hudi, ostri zimi. Le za vinograde je bilo domnevati, da se bodo čutili posledice usodne pozebe. Tudi poletje je bilo v prvem delu še dopuščalo optimizem, četudi je bila tedaj že dokončno pojasnjena slika o tem, da so splavale našim sadjarjem vse letošnje nade po vodi. Z jabolki je bilo po večini slabo, kar velja še prav posebnost za ostale sadne vrste, za češnje, hruške, breskve, marelice in slive. Lani je bilo na mariborskem trgu na tisoče vozov silv z mariborskega področja, letos jih jedva kje zasledijo za ceno 14—16 din. Ostalo pa je upanje glede drugih pridelkov, predvsem glede fižola, krompirja in koruze. S fižolom in koruzo se nekam gre. Razočaral pa je krompir. Ni ga malo, dobro je obrodil. Toda zadnje deževno vreme je usodno vplivalo na kvaliteto. Letošnji krompir namreč kar sproti gnije, tako da prav naši posestniki krmili z njim svinje, da jim ogromne množine krompirja ne propadejo brez haske. Stanje je tem neprijetnejše zlasti za one predele, ki so bili čez poletje in deloma jesen večkrat poplavljeni kakor n. pr. Pesniška dolina, Dravinjska dolina i. t. d.

Pa tudi s krmo so težave. Lani je bilo usodno pomanjkanje krme, ki je imelo hude posledice v vsem obmejnem gospodarskem življenju. Letos ni pomanjkanja krme, pač

pa je n. pr. otava tako slabe kvalitete, da računajo naši kmetovalci s slabšim mlekom in z znatno manjšim pridobivanjem. Sprito tega se je bati, da bodo cene mleku preko zime še narasle.

Nič veselejše slike ne nudi pogled po naših vinogradih od Pekar in Kamnice do Jeruzalema in Zavrča. Pozeba je mnogo škodovala, zlasti po vinogradih z izpostavljeno lego. Potem je sledila usodna toča čez Marijo Snežno, Jelovec in Bezeno. Nekateri vinogradniki iz bližje mariborske okolice zatrjujejo, da imajo letos komaj 25% lanskega pridelka. Vinogradi so usodno slabo obrodili, tako da ne pomnijo naši vinogradniki v povojnih letih tako obupno slabega groznega pridelka. V višjih legah je splošno stanje sicer boljše in se približuje 40—45% lanskega, vendar pa te izjeme ne morejo popraviti celotnega položaja, ki nam kaže, da letošnji pridelki v kakovostnem in količinskem oziru daleč zaostajajo za lanskim. Deževno vreme, ki se od časa do časa venomer vrača, je celo zadnje tedne razpršilo vinogradnikova upanja tik pred trgatvenim pričetkom. Sladkorja imamo letos povprečno v grozdju komaj 12—14 stop., dočim ga je bilo še lani 18—20 stop. Položaj je po naših vinogradih sedaj takšen, da vinogradnik niti prav ne ve, kdaj bo letos lahko s trgatvijo. Ob tem času je bilo lani po naših goricah zelo veselo in živahno. Danes lahko vidijo v velikih razdaljah posamičen grozd,

kateraga jagode pa niso prijetno sladke, ampak neprijetno kisle. Če bi sedanje deževno vreme trajalo, potem se lahko zgodi, da bodo jagode redko posejanih grozdov popokale in da bo trgatve sploh — nepotrebna. Nekateri vinogradniki izjavljajo, da jih težko in kočljivo vprašanje pridelka letošnje trgatve sploh nič več ne zanima, ker da je itak vseeno, ali bodo kaj poziskovali trgati ali ne.

Dalekosežni odmevi tega stanja se bodo čutili čez zimo na našem vinemskem trgu. Ze sedaj so številnim okoliškim gostilničarjem posle zaloge vina. To čaka tudi mestne gostilničarje, zlasti one, ki nimajo svojih vinogradov in svojega vinskega pridelka. Novega vina pa ni nikjer dobiti. Tisti redki vinogradniki, ki ga imajo še nekaj po svojih kletah, bodo počakali s prodajo, ker morajo leše počakati, kako bo prav za prav z novim pridelkom. V senci teh vročih pričakovanj pa se porajajo nove cene vina. V nekaterih okoliških gostilnah se je dvignila cena litru po 2—4 din. Nekateri gostilničarji, ki ne morejo dobiti potrebnih količin vina, so v težkih skrbah za svojo bodočnost. Rod ljubiteljev in oboževalcev zlahtne kapljice ne bo sicer skopnel, bati pa se je, da bo močno utesnil svoje želje in potrebe. Težko si je namreč drugače misliti, če v sedanjem stanju donnevanja, da homo čez zimo in spomladi drago, zelo drago plačevali slabo in kislo vino, ki nam ga obeta letošnji pridelok.

in trgovci, ki so imeli dolejšje manjše prostore v tej hiši, niso mogli dobiti nikjer v centru boljših lokalov in so se morali umakniti v stranske ulice, v Cankarjevo, v Čafovo, nekateri so došli celo na desni dravski breg. Tako se je ponovno pokazalo, da v Mariboru manjka zlasti slovenskim podjetnikom primernih lokalov v mestnem središču. Praznih stavbnih parcel sicer kar mrgoli ravno ob Aleksandrovi cesti, toda zasebniki težko zdajo na takem prostoru, ker je za to treba pač milijonov. (Del. polit.)

— Krvnost mariborskih podstrešij. Tisti, ki so že po svojem poklicu dolžni hoditi po mariborskih podstrešjih, vedo mnogo povedati o nakopičenih zalozah raznih živil, ki so po podstrešjih. Ni razloga, da bi ne verjeli besedam dobro poučenih in tudi sicer resničnih ljudi. Sedaj pa je tudi popolnoma jasno, kako se je moglo v razmeroma silno kratkem časovnem presledku zgoditi, da so mariborske zalozge živil s starimi, nižjimi cenami tako naglo pošle — v škodo predvsem srednjim in nižjim slojem mestnega in okoliškega prebivalstva.

— Razgrajac v tihli Šobrovi dolini. Tam, kjer že 14. leto gradijo 9 km dolgo cesto (Brestenica—Sv. Križ) stoji izpodčeta romantične doline Šobrov dvor. Tu sem zabrede razen cestnih delavcev včasih tudi kakšen domač razgrajac, kakor je žagar Henrik Mirt, ki je mirne goste ograjal tudi s kuhinjskim nožem in izvalil s svojimi »Aufbiksom«. Le s težavo so mu prišli blizu in ga razorožili ter spravili ven. Zda ga pred kazenskim sodnikom čaka, kar je s svojim razgrajanjem v spodnji gostilni zaslužil.

— Obtožen gospodar zaradi povišanja najemnine. Kakor znano, je bila kot nekaj uvod v boju zoper dragino izdana tudi uredba o nepovršanju stanovanjskih najemnin. To pa ni bilo všeč Valentinu Herganu na Pragerskem, kjer je gospodar dveh najemniških hiš. Povišal je najemnino za 20 dinarjev najemnikom: Alojziju Prenarju, Jožetu Plohu, Rudolfu Egerlu in Jožetu Miheleku, vsi so železničarji. Odnosno železniški delavci. Stanovanje sestoji iz male kuhinje (2,50×3 m) in male sobe (4×4,5 m). In je do zdaj stalo 160 din, odslej 180 din. Zaradi tega ovađen, je izjavil, da je stanovanje samo zato podražil, ker mu ju medtem tudi država povišala davke; kar pa sme država, sme tudi on v svoji hiši. Sicer pa — pravi nadalje — saj nikogar ne silim, da bi moral biti pri meni v stanovanju; komur ni všeč, se zaradi mene lahko tudi izseli; on ne potrebuje najemnikov. (Kaj pa, če bi imeli tudi zakon, ki bi prav

posebno obdavčeval namenoma prazna stanovanja v hišah, ki so bile zgrajene kot stanovanjske najemniške hiše?)

— Nevabljeni gostje v vinski kleti. Anton Dobrišek, posestnik iz Varoške vasi, je sel zgodaj jutraj v svojo vinski klet po zgranje za delavce. Nemalo pa se je začudil, ko najde vrata kleti že odprta, a v kleti dva neznanca moška, medtem ko je bil tretji zunaj očividno kot straža. Iznenadenje pa je bilo tudi na strani nepovabljenih gostov, ki so si še vse lepo pripravili za gostijo v kleti in kar bi bili še s seboj vzeli na dobrotah kar dvojne vrste alkohola. Čeprav so bili trije proti enemu, vendar mu niso nič zalega storili; iz jeze, da jih je v njihovem opravilu motili, so mu le z električno baterijo posvetili v obraz, najbrž z namenom, da ga s tem trenutno omamijo. Nato so jo hitro ubrali, od koder so prišli na to nočno gostovanje. Kdo so bili ti nepovabljeni? Dobrišek je na glavi enega opazil znano mu vojaško kapo, kakor jo je v ondotni okolici nosil edinoletni Ciril Godec iz Dežnega pri Halozah. Kjer pa je Ciril Godec, tam je navadno tudi njegov brat Anton in kjer sta brata Godca, tam je kot tretji v družbi rad tudi Stefan Planinšič, viničarjev sin, tudi iz Dežnega. Ker so orožnikom iz Poljan na nočni obisk priznali in je namen njihovega obiska v glavnem ostal le pri poskusu, tudi posledice ne bodo prehude.

— Boj s divjim lovcom. Alojzij Matuč, lovski čuvaj Mihe Radstajerja iz Slovenske Bistrice, je že precej časa opazal, da mu nekdo uhaša v njegovo odnosno Radstajerjevo lovišče v okolju Studenice pri Poljanah. Šele zdaj pa se je njegovi občini posrečilo priti na sled divjemu lovcu. Kot takega je imel sicer že na sumu Petra Tkavca, viničarjevega sina iz Vrbove, občina Laporje, ampak prav zalogiti ga ni mogel. Pred dnevi pa ga je zasledil v Osojnikovem gozdu z dvocevko oboroženega. Prišla sta si blizu nasproti. Tkavc je stopil za grm in se pripravil za strel na čuvaja. Ta pa ga je prehitel in oddal strel proti grmu. Tkavc je takoj po streli zbežal, pustil pa je na mestu svoj klobuk. Čuvaj, ki je divjega lovca takoj, ko sta se srečala, v imenu zakona opozoril, naj mu izroči dvocevko, pa jo je Tkavc le nanj nameril, je bežečemu sledil do doma, kjer je Tkavčeva mati že oddalec spoznala sinov klobuk. Tkavc se je sicer obrnil do zdravilnika dr. Hronovskega, pa se je rajši premislil in se sam zdravil doma. Orožnikom je najprej izročil le eno cevko. Ker pa je čuvaj trdil, da je nanj meril z dvocevko, se je naposled vdal in jo poslal v gozdeno skrinjarišče.

Drugo pismo s Pobrežja

O brodu, ki veže Pobrežje z Meljem, pa še o prijaznosti in vljudnosti v občinski pisarni

Maribor, 9. oktobra. V prvem pismu sem se dotaknil nekaterih aktualnih poborskih zadev, ki naj jim v drugem pismu priključim še nekatere druge, ki niso nič manj važne ali aktualne. Vso povojno dobo čujemo najrazličnejše predloge, kako rešiti problem čim udobnejše in čim boljše prometne stika med našim Pobrežjem in z industrijskimi obrati posejanimi Meljem. Tukaj nas zanima predvsem naš stari meljsko poborski brod, ki predstavlja še zmerom eno neurešenih vprašanj glede prometnih zvez našega Pobrežja z mestom. Ta zveza je nedvomno nedostopna in ne ustreza več sodobnim nalogom in sodobnemu poimovanju. O novem mostu, ki je projektiran za zvezo Pobrežja z Meljem in mestom sploh, je v zadnjem času le malo slišati. Zanj je bilo veliko govora tedaj, ko so tudi na mariborskem Glavnem trgu začele na stehi avtomobilske kolodvorane tiste številne žarnice. Zato je tem nujnejše, da posvečamo čim večjo pažnjo rednemu in zadovoljivemu prometu z brodom, ki predstavlja zlasti za tisoče industrijskih delavcev, ki odhajajo s Pobrežja na delo v meljske tovarne, skoraj edino in naimenjšo prometno zvezo preko Drave. To preprečanje temelji na domnevi, da je najbolje, če pozabimo Pobrežje na obliube in če se sprijaznimo z mislijo, da bo brod še precej dolgo edino prometno sredstvo za zvezo Pobrežja z Meljem. V takšnem spoznanju izražamo Pobrežani željo, da bi se vršil promet z brodom zlasti ob deževnem vremenu nemoteno, da ne bi bilo treba nimalokrat do kože bremeništem potnikom čakati predolgo na prevoz. Razen tega je treba to željo dopolniti z drugo ugotovitvijo, ki se tiče poborske ceste k brodu. Ta cesta je v skrajno slabem, nemogočem stanju. Zelo je potrebna takojšnja popravila. V vročini ne pridemo iz prahu, v ka-

terem se potniki kar dušimo, ob deževju pa ne moremo preko blata in mlakuž. Pomisliti moramo tudi na to, da si Mariborčani pogosto izbirajo to pot za obisk poborskih pokopališč. Nešteti pešci Mariborčani, ki gredo na pokopališča in si skušajo skrajšati ter olajšati pot, doživljajo pri vstopu na poborska tla bridko razočaranje, saj se jim ne izpolni niti prva, niti druga želja, marveč morajo prašni ali neznanoski blatni napreki k pokopališčam. Naj še dostavim, da je zelo potreben popravila mali prevoznik čoln. Te vrstice sem napisal z najboljšim namenom, da ne bi bilo neprimerno, ko se bliža praznik Vseh svetih. Dotlej naj se vsi ti nedostatki primerno odpravijo ali omilijo.

Naj uporabim to priliko še za nekatere pripombe, ki se nanašajo na vraščanje prijaznosti s posebnim oziranjem na prilike v naši poborski občinski pisarni. V tem oziru se čujemo priročno, zlasti iz vrst pripadnikov srednjih slojev, ki prihajajo v naš občinski urad na poziv, da uredijo razne poslovne zadeve. Ako nimajo slučajno te ali one listine v redu in sicer zaradi nevednosti, ki je splošno umiliv pojav, potem so izpostavljeni zelo neljubeznim in neprijetnim opazkam, ki v občinski uradu niso na mestu. Bolje bi bilo, da se ljudje poučijo in da so ti nesrečni deleži koristnih nasvetov, ko da jih odpravljajo iz urada, češ, »zato nimamo sedaj časa«. Posledice sežajo globoko v dušo vseh razočaranih. Med ljudstvom in občani razupanje od vsega, kar je v zvezi z občinski pisarno. Ni drugega izhoda iz te moralne zagate, ko da se v naš občinski urad spet naselijo prijaznost, ljubeznost, red in uslužnost. Vsi smo davkoplačevalci in občani, za vse velja enak in pravičen postopek. Zmerom mislimo na pravo koristi poborske občine in poborske skupnosti. b

Posrečen lov na tatinsko družbo

Orožniki niso zaman čakali v zasedi v vinogradu

Maribor, 8. oktobra. V vinogradu blizu zloglasne hiše v Brenčevu so čakali orožniki in opazovali, kdo vse prihaja v hišo, ki je na glasu kot pribežališče tatinske družbe po tem delu Slovenskih gor. Niso čakali zaman možje postavbe. Prvi je prišel eden, ki ga že poznajo. Kmalu za njim je prišel še drugi. A ta je bil bolj previden kakor je bil prvi. Preden je vstopil v hišo, se je skril tudi v — vinograd. In tako blizu orožnikov, da so ga spoznali. Bil je to Karel Kostrevec, sicer Mariborčan, toda že delj časa brez stalnega bivališča. To se pravi, njegovo zadnje stalno bivališče je bila — jetnišnica, iz katere je komaj prišel, ko je odsedel svojo predzadnjo kazen kot zelo nevaren tuj lastnini. Lotili so se ga orožniki kar tam na mestu in imeli sprva hud boj z njim. Tedaj seve še niso slutili, zakaj se je Kostrevec tako branil orožniške roke. Šele ko so ukenili in preiskali, so pri njem našli 630 din. Od kod ta denar? — Pri Götlichu

(sadnem trgovcu) v Mariboru sem zaslužil 580 din, a ostanek sem si izposodil od sodelavca Straška.

Orožniki mu tega izgovora niso verjeli. In imelo so prav. Vendar pa so se prepričali in pri navedenih naslovih doznali, da jih je Kostrevec nalogal. Pa ne da dolgo. V tem je namreč že prišel 70letni Alojzij Heranja, posestnik iz Župetincev, na orožniško postajo k Sv. Trojici prijaviti, da mu je 3. oktobra (tisti dan, ko so Kostrevec prijeli) neznanec ukradel dva zneska, skupaj 631 din iz sobe in da je bilo v sobi pripravljenega več blaga, da bi ga tat odnesel, pa da je tate najbrže prepodil on, ko se je vračal z nje. Ko so mu predstavili Kostrevec, ga je takoj spoznal; vrhuteja pa je spoznal tudi svoj pri Kostrevecu najdeni predpasnik in rdeč robec. Tedaj je Kostrevec priznal, da je denar ukradel temu starčku.

Tako je Kostrevec zopet na državne stroške dobil stalno bivališče tam, od koder je komaj prišel.

Mariborske in okoliške novice

— Drevi k komemoraciji. Sokolska župa Maribor in mariborska sokolska društva pripravijo drevi ob 20. v Sokolskem domu komemoracijo za blagopokojnim Viteškim Kraljem Aleksandrom I. Zedinteljem.

— Nočno lekarniško službo ima tekoči teden Vidmarjeva lekarna pri sv. Arehu na Glavnem trgu 20, telefon 20—05, in Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, telef. 22—70.

— Poziv mariborskim trgovcem z živil. Mariborsko mestno poglavarstvo poziva vse trgovce z živil, da upoštevajo pri prodaji življenjskih potrebščin enako vse odjemalce, da se ne bi dogajalo, da bi velike množine raznih predmetov dobivali tisti, ki imajo za to dovolj sredstev, manj premožni pa bi ostali brez nujnih živil. O prodaji naj se vodi pravična in točna evidenca.

— Največji podvig mariborske drame — dozdaj — je gotovo vzporeditev heroične komedije »Cyran de Bergerac«. To tudi zgodovinsko znamenito delo, ki je svojega mojstra (Edmonda Rostanda) že v krstni predstavi 28. decembra 1897 v Parizu dvignilo na višino svetovnega slovesa in ki je skozi vsa ta leta polnilo tudi naša (jugosl.) gledališča, pride v Skrbniškovi in Križičevi režiji v soboto 12. t. m. prvič tudi na oder mariborskega Narodnega gledališča.

— Nov grob. V splošni bolnici je umrla železničarjeva žena Ana Toplak, stara 53 let. Žalujočim svojcem naše najgobje so-

— Mrtvaški zvon. Umrla je Ob Dravi 9 na Pobrežju zasebnica Cecilija Dobajeva, stara 76 let. Žalujočim svojcem naše iskreno sožalje!

— Poroki. Režiser tukajšnjega gledališča g. Peter Malec se je poročil z gđ. Trudo Baumgartnerjevo iz Celja. — Sin kinopodjetnika g. G. Valjaka g. V. Valjak se je poročil z gđ. E. Martinčičjevo iz Zagreba. Novoporočencem obilo sreče!

— Iz vrst obmejnega učitelstva. Sresko učiteljsko društvo za Maribor prvi breg bo imelo v soboto 12. t. m. ob pol 10. v dr. osnovni šoli v Krčevini svoj redni občni zbor. Na dnevnem redu so letna poročila funkcionarjev in poverjenikov posameznih odsekov ter učiteljskih ustanov, pregled lanskega proračuna, obravnava proračuna in delovnega načrta za novo poslovno leto. Pred občnim zborom se sestanejo k seji člani upravnega in nadzornega odbora ter poverjeniki.

— Staropokojenci naj pošljejo prijave zaradi draginskih doklad na direkcijo. Zadevne prijave dobijo v Pipuševi ulici št. 12-I.

— Nocojšnje komemoracije v Sokolskem domu se udeležijo članstvo vseh mariborskih ter okoliških sokolskih društev.

— Amčkoniki duh se lotova nekaterih bojovnih predstavnic nemškega spola v Studencih. V zadnjem času se namreč precej ponavljajo fizična obračunavanja med posameznimi Studencankami, ki se odigravajo v zaprtih stanovanjih med štiri in zdo-

vi. V ozadju so skrivnostne zadeve, ki se-ga v življenju bojovnih amaconk, za katere se zanimajo sedaj orožniki, ki skušajo dognati ozadja nekaterih zanimivih spopadov in razburiljivih prizorov.

— Kolesa še zmerom niso varna pred tatinskimi skromnimi neznanih žilicovcev. Sedaj je postal njihova žrtve kurjač Alojzij Harg, ki so mu v Melju odpeljali kolo znamke »Wanderer« z evid. št. 140499. V Sp. Radvanju pa so našli črno pleskano kolo z evid. št. 125837. Lastnik ga dobi pri radvanjskih orožnikih.

— Sejmške novice. Na mariborski žilinski sejem 8. oktobra so prignali okoliškim kmetje 4 konje, 20 bikov, 116 volov, 385 krav in 6 telet, skupno 531 komadov. Prodali so 345 komadov. Cene so bile sledeče: debeli vol 8 do 9,25, poldebili vol 6,75 do 8, plemenski vol 7,50 do 9, bik 4 do 6, klavne krave 5,50 do 7, krave klobasarske 5 do 6, krave molznice 6 do 8, breje krave 6 do 7,50, mlada živina 7,50 do 9, teleta 7,50 do 10. Cene mesu: volovsko meso I. vrste 15 do 18 dinarjev, volovsko meso II. vrste 13 do 15, meso bikov, krav in telic 14 do 18, teleče meso I. vrste 14 do 16, teleče meso II. vrste 12 do 14, svinjsko meso sveže 20 do 21. Prihodnji žilinski sejem v Mariboru bo v torek 22. oktobra.

— Prebivalci Pošteške ulice se bridko pritožujejo radi neurejene ceste. Če bi morda njihovi čimhitelji nasuli vsaj nekaj gramozja, da bi mogli ljudje do svojih hiš in stanovanj, sedaj morajo namreč ob slabem vremenu hoditi po blatu, ki sega do gležnjev. Blatu se ni moglo izogniti, ker je tik ob vojašnici prepovedano hoditi. Zato se stanovanjci v tamošnjih zgradbah radi izseljujejo v druge ulice, kjer je mogoče vsaj dohod do stanovanj. Sedaj je skrajni čas, da se cesta zgradi oziroma popravi še pred nastopom deževnega vremena. (Del. polit.)

— Studenški igralci v Framu. Naša marljiva studenška sokolska orodska družina, ki je dosegla z znano veseligrjo »Zadrega nad zadrego« zelo lep uspeh v polni dvorani studenškega Sokolskega doma, pojde v nedeljo gostovat v prijazni Fram. Tam bo uprizorila zabavno, živahno igro »Zadrega nad zadrego«, ki bo spravila tudi naše vrle Framčane v dobro voljo. Pa ne samo Framčani, ampak tudi Račani, Slivničani, Polskavčani itd. bodo prihiteli v Fram, da se ob občinkovih, priprečevalni igri naših Studenčanov nekoliko porazveselijo v dvorani Sokolskega doma v Framu.

— Loklov je preved in premalo. Zanj smo poročali, da je že več mesecev v središču mesta prazno stanovanje 10 sob, ker manjka reflektantov za tako veliko in drago stanovanje. Pa tudi predragi in preveliki lokali ne najdejo v tem času odjemalcev med Mariborčani. Na Meljski cesti ima v svoji novi hiši poleg železniškega mostu g. Golešček za celo leto prazen ogromen trgovski lokal s skladišči in dvigalom do 3. nadstropja, katerega brezuspešno ponuja v najem za mesečnih 2500 din. Na drugi strani pa je napravila največje težavo trdnja Bata obrtnikom in trgovcem, ki so bili v hiši g. Tomše na Aleksandrovi cesti, kamor se bo preselil Bata. Obrtniki

Ostra tekma tezenskih strelcev

Za točke se je borilo v nedeljo 37 strelcev

Tezenski strelci so tudi letos kljub neugodnim prilikam, ki so onemogočale redno vezbanje v ostrem streljanju, priredili v nedeljo na vojaškem strelišču v Radvanju ostro strelsko tekmo, ki je bila dolejša najboljše obiskana, saj se je borilo za točke 37 strelcev izmed teh samo 6 gostov. Uspehi tekme pa so napram tekam prejšnjih let precej slabši, kar je umljivo iz razlogov, ker nekateri strelci niso zaradi izrednih prilik dovolj vezbali, največ nedelja pa je bilo deževnih in je bilo vezbanje nemogoče. Razveseljivo pa je dejstvo, da se je tekme udeležilo mnogo mlajših strelcev, ki so sedaj prvič pomerili svoje moči pri tekmi s starejšimi člani.

Razdalja 200 m, prosti strel (leže, kleče ali stoje), serija deset strelcev, ponavljanje dovoljeno samo dvakrat.

Od sto dosegljivih točk so dosegli: 1. Ribič (72), 2. Luknar Marja (69), 3. Vičod Stanko (68), 4. Jurkovič Martin (66), 5. Živkovič (66), 6. Vivod Fran (62), 7.

Cotič Drago (56), 8. Breznik Maks (56), 9. Luknar Franjo (55), 10. Cotič Vojko (54), 11. Bajec Alojz (53) in 12. Nemec Franjo (51) točk.

Dame, malokalibrska puška, razdalja 50 m, prosto ležeči ali stoječi stav. Serija 10 strelcev, ponavljanje dovoljeno samo dvakrat. Od sto dosegljivih točk je bilo dosegli: 1. g. Luknar Marja (83), 2. g. Simič Henrik (68), 3. gđ. Miljana Luknarjeva (52) točk.

Izmed gostov je bil najboljši mladi strelcec Ribič, ki ga je vzgojil naš mariborski državni vrjak g. prof. Pero Cestnik, med domačini pa si je ponovno zaglasila prvenstvo soproga učitelja g. Marja Luknarjeva. Za red na strelišču in organizacijo tekme je vzorno skrbel poleg domačih odbojnikov g. Kristan. Razglasitev uspehov in razdelitev nagrad bo v soboto zvečer v Felicijevi dvorani poleg postajališča. Vabimo vse tekmovalce zlasti pa naše prijatelje v Mariboru, kakor čarovalce nagrad, da nas zanesljivo posetijo.

Iz Celja

— Komemoracija. Sokolsko društvo Celje-matica ponovno poziva članstvo in narščaj, da se udeležijo komemoracije za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zedinteljem, ki bo drevi ob osmih v telovadnici mestne osnovne šole. Na sporedu je Chopinova »Zlana korčnica«, spominjski govor prof. Ivana Milnarja, državna himna in »Pesem sokolskih legij«. Udeležba v civilu z znakom, obvezna za vse. Pridite točno!

— Maksimalne cene svinjskega mesa, slanina, masti in stranskih proizvodov. Mestno poglavarstvo v Celju je določilo naslednje najvišje cene svinjskega mesa, slanina, masti in stranskih proizvodov debelih banatskih prašičev za področje mestne občine celjske: slanina s kožo 24 din/kg, slanina brez kože 25 din, salo 25 din, mast 26 din, hrbet, stegno in pleča 22 din, rebra 18 din, glava 10 din, ledvice ni jetra

16 din, pljuča in srce 10 din, črevesna mast 16 din/kg. Cena mesa, slanina, sala in masti domačih prašičev sme biti za 0,50 din pri kg višja od navedenih cen. Razlika med nabavno in prodajno ceno slanina in masti, ki je uvozeva v dravsko banovino, ne sme pri prodaji na drobno presegati 2 din. Glede govejega mesa velja še dalje odločba banske uprave z dne 7. septembra 1940. Cene morajo biti v prodajnem lokalu na vidnem mestu razločno označene. Nove cene veljajo od 8. t. m. dalje.

— 22-gana in »ekana« drva so se podražila. Mestno poglavarstvo v Celju je določilo za območje mestne občine celjske naslednje najvišje cene drv za kurjavo iz skladišča trgovca: 100 kg žaganih bukovih cepanic I. vrste 36 din, II. vrste 34 din. V vsem ostalem velja še razglas mestnega poglavarstva z dne 10. septembra. Nove cene, ki so za 4 din pri 100 kg višje od dosedanjih, so stopile 8. t. m. v veljavo. Cene morajo biti v prodajnem lokalu označene na vidnem mestu.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

50 PAR ENTLANJE
azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din. — Julijana, Gosposvetska c. 12 in Franciskanska ul. 3. 4. L.

Poslužite se malih oglasov

»Slov. Narod«

ki so najcenejši!

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri
PRESKER
Sv. Petra cesta, 14

KLISEJE
INO
VEČBARVNI
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

KUPIM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

ZAVRZEN DENAR
imate na podstrešjih in v kletih. Staro železo, kovine in vsakovrstne predmete — plača najbolje »Metalia«, Gosposvetska c. 16, tel. 32-88. 2336

STARE VREČE

embalažo, kupujem vsako količino

Egon Zakrajšek

LJUBLJANA

Miklošičeva 34 — Telefon 48-70

PRODAM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

KROMPIR
kresnik, zdrav, lep, se prodaja v večjih količinah. Obrnite se takoj na naslov: Martin Šajnovič, Šaferska, Ljutomer. 2316

FORDOVE AVTOGUME

45×21 s kolesi, kompletne — prodaja Industrija volnenih izdelkov Majdič, škofja vas, Celje. 2317

TRICIKL

moško kolo, otroške in deške oicikle in tricikle, dobro ohranjene prodaja »METALIA«, Gosposvetska c. 16, tel. 32-88. 2327

PRIZIDEK VERANDE

5 m dolg,

Bolgar je vrgel prvo bombo iz letala

Kaj pripoveduje bolgarski polkovnik Radul Milkov o svojih doživljajih med balkansko vojno

Take so moderne letalske bombe

Mož, ki je prvi vrgel letalsko bombo na sovražnika, je Bolgar, sedanji polkovnik Radul Milkov. Mož je star že 75 let, pa se še vedno navdušuje za letalstvo. Vojno ministrstvo ga je poslalo leta 1912 v Berlin, da bi postal pilot. 22. septembra istega leta je položil letalski izpit. 10. oktobra je izbruhnila balkanska vojna proti Turčiji. Milkov je takoj zapustil Nemčijo ter prispel 14. oktobra s svojim mehanikom Karelom in tremi novimi letali Albatros

v bolgarski generalni štab v Stari Zagori. Ne da bi čakal na nemške mehanike, je Milkov sam montiral letala in jih tudi preizkusil. Potem jih je pa prepeljal na bojišče pred turško trdnjavo Drinopol. Njegovi bolgarski tovariši, ki so prišli iz francoske šole, so kar strmeli ob pogledu na njegove drzne polete.

Bolgarska vojska je imela takrat med vsemi balkanskimi državami najmočnejše letalstvo, obstoječe iz treh letal Albatros po 100 HP, 3 francoskih Bleriotov po 70 in 50 HP, treh zelo starih letal istega tipa, enega francoskega letala Voisin Sommer in po enega angleškega letala Bristol in Newport. Razen tega pa še 4 ruske letalce s 5 farmanami ruske konstrukcije. Pozneje se je pridružil bolgarskim letalcem še znani pionir letalstva Kostin s svojim letalom. Imel je pa smolo, da se je moral že na prvem poletu proti sovražniku spustiti na tla in da so ga ujeli. Bolgarom so prihiteli na pomoč še po en Italijan, Švicar in Anglež. Turki so pa imeli samo dve nemški letali Harlan.

Bolgarski letalci so bili razdeljeni v tri skupine. Prva skupina pod vodstvom Milkov, je bila določena za napad na Drinopol, druga skupina naj bi se udeležila obkolitve trdnjave, in dosegla čimprej Cezalčko linijo pred Carigradom, tretja naj bi pa navalila na Gallipoli. 16. oktobra 1912 je dobil Milkov, takrat še podporočnik II. armade, povelje, naj pregleda sovražnikove pozicije v Drinopolu in okolici. Dvignili smo se ob 9. zjutraj, je pripovedoval Milkov oni dan v neki sofijski kavarni. Pred seboj sem imel dve oranžni ribi, na katerih se je jasno videl slaboten dvokrilnik in podrobnosti njegove primitivne konstrukcije. Moj opazovalec Tarakšijev je vzel s seboj dve mali ruski bombi nazvani »gelgar«. Nameravala sva ju vreči na sovražnika.

Takrat pa nisva prišla do tega. Letala sva v višini 800 m, v višini kot nerazumljiv čudež v očeh vojakov in civilnih prebivalcev, ki take brneče ptice še nikoli niso videli. V bližini kolodvoru sva videla, kako vlečejo turški vojski dva topa. Spustila sva se tako nizko, da sva jasno videla

vitke minarete mošej. Ljudje so stali na ulicah in midva sva jim žugala s pestmi. Za mestom sta počivala dva polka na travnikih. Požurila sva se nazaj povedat kaj sva videla. Šele iz poznejšega pripovedovanja prebivalcev po padcu trdnjave sva izvedela, da so naju obstreljevali s pištolami in strojnimi. Strelav pa nisva slišala, ker je motor preveč brnel. Svoji bombi, veliko svetovno senzacijo, sva vrgla iz letala šele nad trdnjavo, ko jo je bila naša vojska že povsem obkolila.

29. novembra sva zopet startala, da bi pogledala kaj se godi v trdnjavi. Dvignila sva se vpricho francoskega in ruskega vojaškega atašee ter mnogih novinarjev, ki so najin poskus motrili z največjim nezaupanjem. Letel sem v spremstvu večih letal in hitro sem dosegel Drinopol. Posadka je namerila na nas topove, vojaki so streljali na nas s samokresi in strojnimi. Na visokem minaretu smo videli hodžo, kako moli. Ko smo opisali nekaj krogov, smo se spustili nižje in prileteli v bližino kolodvoru. Za svojim sedežem sem imel koš z dvema primitivnima bombama. Da bi ga dosegel sem se moral skloniti nazaj, ker je stal koš pred opazovalnim sedežem. Moja kretanja je spravila letalo nekoliko iz ravnotežja, toda posrečilo se mi je vreči 8 kg težko bombo na kolodvor. Prvi je kmalu sledila še druga. Škoda je bila neznatna, ker sta padli obe bombi v gozd. Toda povzročili sta veliko demoralizacijo.

Po obeh balkanskih vojnah je Milkov še vedno sodeloval pri letalstvu. Leta 1915 je odpotoval z nakupovalno komisijo v Nemčijo, kjer se je seznanil z šef pilotom Alfredom Friedrichom, ki je imel za seboj prvi rekordni polet Berlin-Pariz leta 1912. Pod njegovim vodstvom je položil Milkov mojstrski izpit. Takrat je posegla Bolgarija na strani Nemčije v svetovno vojno in Milkov se je boril kot poveljnik prve letalske skupine 2. armade na strumski fronti. Kmalu je postal major in poveljnik bolgarskih letalcev. Za svojo hrabrost je bil večkrat odlikovan. Še zdaj marljivo deluje za razvoj bolgarskega letalstva in pripravlja se izdajati revijo »Naše letalstvo«.

To in ono

Samo prvi človek v raju ni vedel niti približno kako visoko starost bo dočakal. Ljudje si podajajo roke iz nekakega nerazumljivega atavizma ali pa si nastavljajo ustne.

Grški bog Hronos je požiral svoje otroke čim so se rodili iz strahu za svojo oblast. Ljudje so pošteni iz prebrisanosti in nepošteni zaradi pomanjkanja fantazije. Družba brez dostojanstva je kakor hiša brez stropov.

Ko so šli bogovi na vojno se Odiseju ni hotelo od žene in delal se je pred odpo-

slanci blaznega — to je bil menda prvi strahopetnež v zgodovini.

Neki računar je izračunal, da se mora ena in ista razdelitev 32 kart med štiri igralce ponoviti samo enkrat v tisoč letih. Umetnost ne vidi gospodarjev.

Bernad Shaw je dejal nekoč, da je dolžnost novinarja varno poročati včerajšnje nazore občinstva.

O biku v areni pravijo Španci, da je gluh na en roč, a torej odlična umetnost je v tem, da spozna na kateri.

Francozi so tako pretirano vladni, da vikajo ljubice in boga.

Za zaščito mater in dece

Škofjeloški okraj dobi v vsaki občini krajevni odbor Unije za zaščito dece

Škofja Loka, 7. oktobra

»Za zaščito mater in dece« je geslo, ki stopa z njim pred nas Unija za zaščito dece, organizacija, ki je v svojih prvih razvojnih stopnjah v škofjeloškem srezu. Po-budo je dala Škofja Loka sama, ki se dobro zaveda, da ne smemo ostati brezbržni in neopripravljeni napram zahtevam časa in da je zato nujno potrebno, da se cilji Unije uveljavijo tudi na deželi. Unijo za zaščito dece naj bi dobila vsaka občina, kjer naj bi delovali krajevni odbori v duhu te človekoljubne organizacije. Črvarno imamo kupo društev in ustanov, verujamo, da kljub Uniji ne bo ostal zaman, marveč se bodo še našli ljudje, ki bodo pripravili podpreti stremeljenja Unije v vseh njenih delovnih smereh. Kaj hoče Unija? Sirok in lep je njen delokrog, saj je posvečen pomoči potrebnim materam in deci. Predvsem zbira podatke o razmerah, ki žive v njih starši, zlasti matere, zanima se, kako in kje se deca rodi, kje stanuje, kako in s čem se hrani, kako se vzraja, kdaj in kje se jemlje na delo in ali ne gre pri tem za izrabljanje mladega človeka. Za napore ki bi mu utegnili vse življenje škodovati Unija tudi vodi evidenco o zapuščeni in zanemarijeni otroci in nudi svojim varovancem zaščito. Na zunaj obstoja nieno delo v predavanih sestankih in reditelskih posvetih vse z namenom, da se zboljša splošni življenjski standard zaščite potrebnih mater in dece. Tudi krevališča zdravilišča in letovišča ima Unija v programu. Se posebno važne pa so naloge Unije v času vojne.

Škofjeloški krajevni odbor Unije se prav pridno sestaja k sejam Hrbenica krajevni Uniji so osebe, organizacije, ki so posredno ali neposredno zelo zainteresirane na rasti našega pokolenja. Predsedstvo je v rokah sreskega sanitetnega referenta g. dr. Kocijančiča, tajništvo pa vodi uradnik g. Thuma. Začetek je storjen in prvi spiski se urejajo. Ni jih malo, saj bo Unija zbrala sprva podatke o vsej škofjeloški mladini Unija je blagodejno posešla v domove, da se je mladina odtegnila slabim vplivom in

zglede. To pa je šele začetek. Upoštevajmo, da ima Škofja Loka s svojo bližnjo okolico precej tovarniškega delavstva in že se nam potreba Unije pokaže v še večji meri.

Prebivalstvo Amerike se stara

Po najnovejši statistiki se je število prebivalcev Združenih držav v zadnjih desetih letih povečalo za 7%, medtem ko je znašal prirastek v prejšnjem desetletju 17,5%. Če upoštevamo izredno ugodne življenjske pogoje, naravno bogastvo, prostornost ozemlja, ugodno podnebje itd., je ta razvoj povsem nerazumljiv. Od 17,5% na 7% je velik skok. Ta skok je pa tudi zelo nevar, kajti, če se bo ta proces še nadaljeval, se bo Amerika kmalu uvrstila med države, katerih število prebivalstva ne narašča ali pa celo že pada. V tem razvoju je pa tudi izvestna pravičnost. Trgovska in pre-računljiva Amerika je bila doslej dežela, ki je imela v evropski vojni največjo korist. Nakopičila si je zlata, prodajala je blago in postala je celo gospodarka vseh angleških posestev v ameriških morjih. Obenem je pa še dobivala in dobiva vojaška naročila. Ni izključeno, da bo njena korist od evropske vojne še večja.

Dejstva pa govore jasno, da je resnična in nevarna ekspanzija Združenih držav izven njenega ozemlja izključena. Ameriki manjka v ta namen zlasti prebivalstva. Alkoholizem, pogosto ločitve, čudno pojmanje življenja, razvratno družinsko življenje in drugi taki škodljivi pojavi, vplivajo neugodno na razmnoževanje. Narod, ki utrpe v razvoju, nima nikoli dovolj ekspanzivne sile, da bi mogel osvojiti velik del sveta. Narod, ki se stara, ne osvaja novih dežel, če jih pa že osvoji, jih ne obdrži dolgo.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Izvoz in domača poraba sadja

Sadja še mnogo premalo predelujemo v marmelado — Premajhna podjetnost med domačini

Ljubljana, 9. oktobra

Tudi letos bi bila potrebna širokopotezna propaganda za domačo porabo in predelavo sadja. Letošnja sadna letina v splošnem sicer ni tako dobra kakor lanska, vendar se k sreči ni uresničila bojazen, da letos sploh ne bo dovolj sadja za domačo porabo, še manj pa za izvoz. Če se oziramo predvsem na jabolka, ki so glavni sadni pridelek v Sloveniji, je treba celo naglasiti, da je bila letošnja sadna letina zadovoljiva in veselila nas mora, da so največ jabolok pridelali zlasti v izrazitih sadjarskih okrajih. Tako so jabolka dobro obrodila v Slovenskih gorah, kjer je bila lani slaba letina, pa tudi na Gorenjskem, v višjih legah so lahko precej zadovoljni s pridelkom.

Marsikdo tudi ne ve, da zadnje čase izvažamo precej jabolok iz Slovenije. Doslej je bilo izvoženih že nad 850 vagonov letnih in poznih jabolok, in sicer največ v Nemčijo, ki je glavna odjemalka našega sadja. Precej zimskega sadja je še na zalogi, zlasti pri izvoznikih. Zadovoljivo je tudi, da so cene visoke, znatno višje kakor prejšnja leta. Jabolka so dosegla že ceno 4.5 do 5 din kg.

Opozoriti je treba, da letos ne izvažajo le boljših zimskih, namiznih jabolok, temveč tudi slabše sadje za takojšnji porabo. Nakupovalci letos niso posebno izbirični. Sadjarji ob dobrih prometnih zvezah bodo torej lahko prodali svoj pridelek. Razumljivo je, da zaradi tega ne bo ostalo toliko sadja za domačo porabo kakor lani. Toda prav zaradi tega bi bila letos potrebna tem bolj ekonomska poraba in skrbeti bi morali, da bi se pokrivilo le čim manj sadja. Zato bi na morali sadja čim več predelati, konzervirati.

Razveselivo je, da so se naši sadjarji

vendar začeli nekoliko bolj zanimati za predelavo sadja. V vseh okrajih, kjer se je razvilo umno sadjarstvo, mnogi sadjarji že prav dobro vedo, da bo ta pomembna kmetijska stroka donosala še mnogo več, če ne bodo navezani le na prodajo svežega sadja. Doslej so sadjarji predvsem šili sadje, a čedalje večje zanimanje je tudi za vkuhanje. Od leta do leta več je modernih sadnih sušilnic na deželi in le redki so kraji, kjer se še ne zavedajo velikega gospodarskega pomena sušenja sadja. Ljudje so tudi sprevideli, da je bil denar dobro naložen v sušilnice, ki so dobro uporabljive tudi v letih, ko ni sadja za sušenje, saj v njih lahko suše uspešno tudi koruzo, gob, lan itd.

Propaganda za vkuhanje sadja, za predelavo v marmelado, zdaj, žal, ne more imeti posebnega uspeha: ne morda zaradi pomanjkanja sadja, temveč, ker je sladkor predrag. Sadjarska društva in druge ustanove so se obrnile s prošnjo na finančnega ministra za podelitev trošarine prostega sladkorja, ki bi ga potrebovale za vkuhanje sadja. Prošnjo so podprle tudi krajevne oblasti, vendar je bila, žal, odbita. Na finančnem ministrstvu se izgovarjajo, da ne morejo oprostiti trošarine na sladkor za sadjarje, češ, nadzorstvo nad uporabo ni mogoče.

Zadeva je silno važna in treba bo vse-kakor naiti primeren izhod, da se bo pri nas uvedlo kuhanje marmelade. Pri nas pridelamo toliko sadja, da bi morala biti marmelada dovolj poceni za vsakogar. Otroci, ki pogosto stradajo na deželi in v mestih, bi morali imeti dovolj vsaj marmelade in kruha. Sicer je pa marmelada važno živilo. Čudimo se, da med nami ni nikogar, ki bi spoznal, da bi bila tovarna marmelada lahko donosno podjetje. Za

ustanovitev manjšega industrijskega obrata bi pač ne bilo treba toliko kapitala, da bi ga domačini ne zmogli. Samo premalo podjetnosti je še vedno med našimi ljudmi. Mimogrede naj omenimo, da n. pr. v Italiji izdelujejo v tovarnah marmelado tako poceni, da je postala že narodna jed razen makaronov. Te tovarne prejemajo za svojo porabo trošarine prost sladkor. Zato je pa tudi v Italiji fina marmelada — v našem denarju — po 7 do 9 din kg. Tudi v naši državi bi lahko imeli dovolj marmelade poceni, da bi jo lahko kupovali tudi revnejši ljudje. Zda ostane mnogo sadja neizkoriščenega, zlasti v okrajih, kjer lahko spravilo v denar je boljše, sveže sadje, n. pr. zimsko jabolko. O tej zadevi bomo še spregovorili ob priliki.

Letos so gospodinjice v mestih nakuhale mnogo manj marmelade in tudi za druge namene ga manj vkuhavajo kakor lani. Zda je pač sadje nekoliko dražje, pa tudi sladkorja ni za vkuhanje. Mnoge gospodinjice na letos tudi mnogo prei izčrpa gospodinske proračune vsak mesec zaradi splošne podražitve življenjskih potrebščin. Vsekakor kaže, da bo konzum sadja v tej sezoni v Ljubljani manjši kakor prejšnja leta, odnosno se vsaj ne bo povečal kakor se je vsako leto v primeri s prejšnjim letom.

Iz Zagorja

— Koncert malih harmonikarjev podmladka Jadranske straže iz Domžal je ob prav lepi udeležbi občinstva lepo uspel ter upravičil dosežene ugodne kritike, ki jih je ta mali zbor pod spretnim vodstvom svojega zborovodje g. Tonila Samela žel povsod kjer je nastopil. Hvaležni smo malim umetnikom in ljubkim umetnicam za lep užitek in jih želimo videti in slišati v svoji sredi še večkrat.

Iz Radeč

— Planinski dom na Lisci je dobil radijski aparat. Te dni je kupila podružnica SPD Zidani most nov šestcevni radijski aparat, s katerim hoče poživiti promet v domu. V soboto je bila na Lisci kolavdacija koč, v nedeljo pa odborova seja.

Ta na profesoria Morbidusa

Novi roman »Slovenskega Naroda«

Kdo ne pozna slovečih romanov Edgarja Wallacea? Gotovo ste jih čitali in ostali so vam neizbrisno v spominu. Z enakim užitkom in še z večjim zanimanjem boste čitali naš novi roman, del pisatelja Edmunda O'Hara. Za začetek vas bo prepračil, da je ta roman tako napet in zanimiv, da boste z vedno večjo nestrpnostjo dan za dnem čakali na nadaljevanje.

Mlad detektiv prevzame težko nalogo, odkriti zločin, ki prav za prav sploh še ni storjen, temveč se šele pripravlja, vendar je pa že zahteval življenje treh policijskih uradnikov. Vsi trije so umrli skrivnostne smrti

zastrupljeni z neznanim plinom.

Mladi detektiv se mora boriti proti dvema zelo močnima sovražnikoma in pri tem vidi, da je igra v rokah »neznane prijatelja«, tajinstvenega, nevidnega, vse ovire premagajočega človeka, o katerem ne ve, ali mu je prijatelj ali sovražnik. Šele proti koncu romana se pokaže, kdo je ta neznani prijatelj. Mladi detektiv bi bil zadržal od strahu, če bi bil vedel, po čigavih navodilih dela. Njegovo prizadevanje je naposled kronano z uspehom, toda ne takim, kakor ga je v začetku pričakoval, pa tudi ne s takim, kakor ga je pričakoval njegov »neznani prijatelj« v svojo korist.

ZAČETEK NAŠEGA NOVEGA ROMANA ŽE JUTRI!

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Da je bil za trenutek v njenih očeh Renaud de Valcor, ki ga je oboževala, to mu je bilo največje zmagovalstvo, dražje duši tega moža od zavesti, da je skozi dvajset let imponiral svetu. O, če bi bil mogel podaljšati ta trenutek! Zatopil se je v misli, pogled še vedno uprt tja, kjer je klečal pred oboževano ženo.

Minilo je več ur, ne da bi se bil ganil. Bil je ves zatopljen v svoje sladke spomine. In vendar ga je nekaj nenadoma zdrnilo iz zamaknenosti.

Skala, na katero se je naslanjal, se je stresla od temeljev do vrha, kakor da je udarila v njo strela. Blizal se je naval valov. Drobne kapljice, pršice iz morskih pen na vse strani, so bile že dosegle sanjača. Obnem je napočila jutranja zarja. Bled zelenkast odsev je posvetil v razburkano samoto.

Med vsemi velikimi plimami, prestopi vodna gladina soteske, kjer se je Bertrand mudil. Kmalu so morske pene že močno brizgale k njegovim nogam, potlej se je pa plima umaknila kakor divja zver, ki zaenkrat samo še draži svojo nevarno žrtev, ker si je ne upa takoj naskočiti. Pesek malo prej še suh in bleščeč v mesečini, je bil zdaj rjav in moker, pokrivali so ga prozorni mehurčki, ki so na njem pokali. Bertrand se je ozrl naokrog.

Povsod je segala voda do skal, razbijala se je v belih pahljačah ali pa se je penila med ostrimi pečini. Bilo je skoraj že prepozno, da bi zapustil zavetišče, obdano z vodo.

Toda tisti, ki si je bil izbral to zavetišče, je upal, da bo ostal tam, dokler morje ne iztrga njegovega trupla. Nasmehnil se je, potegnil iz žepa samokres, se naslonil na skalo, si nastavil cev na čelo in sprožil...

Nikoli več ni nihče videl ne živega ne mrtvega Bertranda Gaela, ki je bil dvajset let Renaud markiz de Valcor.

KONEC

Komaj nekaj dni je tega, ko se je odigral v siromani ribiški hišici na bretonski obali pri Conquetu čuden prizor.

Na skromni postelji, kjer je spala ali bdela vse noči dolgega polstoletja, je stara kmetica zadnjikrat izdihnila. Kraj nje sta se pa objemali dve krasni ihtei in vzdihujoči mladi ženi: Uboga babica! Bili sta princesa de Villingen in grofica de Ferneuse.

Da bi ublažili zadnje ure tega trpljenja polnega življenja, sta se bili Bertrand in Michelina preselili v dom Gaelov, v to dedno domačijo, ki je starka nikoli ni hotela zapustiti.

Obe sta se bili omožili s svojima izvoljencema. In v tej dvojni ljubezni, kakor tudi v svoji medsebojni nežnosti sta bili našli nekaj tolažbe za katastrofo, ki je bila strla njunega očeta in jima odkrila, da sta sestri.

Genijalni pustolovec, čigar hčeri sta bili, je bil zapustil oporoko, s katero je bil pravično razdelil med svoji hčeri premoženje, tako da je dobila vsaka svojo polovico.

Ko je bila obravnava proti Arthuru Sornieru, ki se je bil izognil giljotini s svojimi odkritji, tako da mu je bila smrtna kazen zamenjana v prisilno delo, odkrila pravo osebnost lažnega markiza de

Valcora, je nastalo vprašanje: kako razdeliti dedščino. Oporoka je mogla služiti samo za razdelitev sadov osebne Bertrandove marljivosti, industrije kavčuka v Ameriki. Toda kako ločiti njegovo delo od dela ustanovitelja, mladega markiza de Valcora, in kako razdeliti dobiček? Oporoki sami ni bilo mogoče ugovarjati, kajti Bertrand, njegova zakonska hči, ni imela zakonite pravice razen do polovice premoženja, druga polovica je bila pa prisojena Michelini kot zanuščina, kajti ona bi brez te posebne določbe ne bila mogla ničesar podedovati, ker je bila zasnamba o njenem rojstvu v civilnem registru snorna. Vpisana je bila namreč pod imenom očeta, ki ga v trenutku njenega rojstva ni bilo več, in bila je hči v dvojenstvu živečega moža, ki bi je ne mogel priznati za svojo. Če bi bil pa kdo ugovarjal dednini pravega markiza de Valcora, bi se bil zavlekel spor v neskončnost. Toda edina ovira — mimogrede rečeno nepričakovana — ki je nastala v začetku dedne pravde — je bila ta, da so tisti, ki so imeli pravico obojestransko odklonili svoj delež pri ogromnem premoženju.

Marc de Plesguen je bil mrtev, njegova hči Francoise — kot redovnica sestra Serafina — pa ni hotela sprejeti ničesar, razen rodbinskega posestva Valcorov, iz katerega je napravila sedež za zavod samostanskega reda Geraldink, v katerem je bila polnila zaobljubo.

Michelina se ni hotela omožiti s Hervejem de Ferneusom, razen če bi bila rešena pustolovečega denarja.

Tudi Bertrand se je odpovedala vsemu, ko je spoznala Gilbertove pomisleke. V takih razmerah je predlagal upravni svet poravnavo družbi, ustanovljeni po Bertrandu Gaelu tik pred njegovo smrtjo, za izkoriščanje plantaž v Valcoriji. Novoizvoljeni predsednik družbe je zahteval od Bertrandinega moža, princa de Villingena, naj sprejme dedščino v ime-

nu njegove žene in jo odstopi fondu družbe, sam pa naj postane ravnatelj ameriških zavodov z gotovim številom delnic, ki bi mu jih bili dali hvaležni delničarji. Tako bi bil njegov ponos obvarovan in njegovo premoženje zavarovano, on pa bi napravil sebe dostojno karijero v novi domovini, kamor bi ne segali predsodki družbe, čijih jarma se je hotel otresti.

Vnuč junaka de Villingena se ni hotel še nadalje delati bolj junaškega — moralno — nego je dopuščala njegova prirojena in nekoliko na rop spominjajoča dedščina. Privolil je. Takoj je hotel odpotovati v Valcorijo, ki naj bi s pomočjo milijonov vsak čas postala eno najsolidnejših podjetij sveta. In seveda je hotel vzeti s seboj svojo ženo in sinčka.

Nekaj ga je pa zadržalo.

Mathurina je umirala. Mathurina, ki je noben preokret usode ni mogel iztrgati staremu krogu prednikov in ki je še vedno stanovala z »Nedolžno« v tesni mornariški hišici blizu Conquetta.

Dovolj, da ji zatisnem oči, — je prosila Bertranda svojega moža. Potlej ga vzamemo s seboj mojo ubogo mater, ki ji morda temeljita sprememba podnebja in načina življenja vrne zdravje. Pomisli samo, Gilbert, kako bi bilo prijetno če bi se moji nesrečni materi zjasnil razum, da bi vedela, kaj se dogaja v tem trenutku, da bi videla okrog sebe samo še srečo.

— Stori kakor želiš, dušica, — je odgovoril Gilbert.

In tako se je zgodilo, da je v skromni izbi, pod streho, ki je varovala cela pokolenja preprostih mornarjev, nad staro, tako skrivnostno lepo v njeni smrti, pokrito z bretonsko čepico, ki je nikoli ni odložila, plakala mlada žena grofa Herveja de Ferneusa ob strani svoje sestre Bertrande, princese de Villingen.

KONEC